

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
31 Ekim 2018 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Canan Kalsın'ın, Komisyonun son üç haftada yapmış olduğu çalışmalara ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sezgi Kırt davasını Komisyon Başkanı ve üyelerinin hep birlikte takip etmesinde fayda gördüğüne ilişkin açıklaması

2.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Sezgi Kırt davasında her türlü desteği vermeye hazır olduklarına ve yeni dönemde Komisyonun faaliyetleriyle ilgili önerilerine ilişkin açıklaması

3.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, yeni dönemde Komisyonun faaliyetleriyle ilgili önerilerine ilişkin açıklaması

IV.- KONU

A)ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporuna ilişkin görüşmeler

V.- SUNUMLAR

1.- *Tarım Reformu Genel Müdürü Hasan Özlü'nün, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında sunumu*

2.- *Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Avrupa Birliği Yapısal Uyum Yönetim Otoritesi Daire Başkanlığı Temsilcisi Dr. Şenay Sevensör'ün, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve IPARD programı kapsamındaki uygulamalar hakkında sunumu*

3.- *Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı Kırsalda Kadın ve Aile Hizmetleri Çalışma Gurubu Sorumlusu Nimet Kaleli'nin Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında sunumu*

4.- *Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Temsilcisi Güler Özdoğan'ın, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında sunumu*

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı

31 Ekim 2018 arŐamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadın Erkek Fırsat EŞitliği Komisyonu saat 11.09'da açıldı.

Komisyon Başkanı Canan Kalsın, Komisyonun son üç haftada yapmış olduğu çalışmalara;

İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadığil Sütlü, SezĐi Kırt davasını Komisyon Başkanı ve üyelerinin hep birlikte takip etmesinde fayda gördüğüne;

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, SezĐi Kırt davasında her türlü desteği vermeye hazır olduklarına ve yeni dönemde Komisyonun faaliyetleriyle ilgili önerilerine,

Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer, yeni dönemde Komisyonun faaliyetleriyle ilgili önerilerine, İlişkin birer açıklamada bulundular.

Tarım Reformu Genel Müdürü Hasan Özlü tarafından, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki alıŐmaları;

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Avrupa Birliği Yapısal Uyum Yönetim Otoritesi Daire Başkanlığı Temsilcisi Dr. Şenay Sevengör tarafından, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve IPARD programı kapsamındaki uygulamalar;

Tarım ve Orman Bakanlığı EĞitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı Kırsalda Kadın ve Aile Hizmetleri alıŐma Gurubu Sorumlusu Nimet Kaleli tarafından, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında;

Aile, alıŐma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Temsilcisi Güler Özdoğan tarafından, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki alıŐmaları;

Hakkında sunum yapıldı.

26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporuna ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüŐülecek başka konu bulunmadığından 13.22'de toplantıya son verildi.

31 Ekim 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 11.09

BAŞKAN : Canan KALSIN (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Habibe ÖÇAL (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Candan YÜCEER (Tekirdağ)

SÖZCÜ : Zemzem Güleender AÇANAL (Şanlıurfa)

KÂTİP : Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bakanlıklarımızın değerli temsilcileri ve basın mensuplarımız; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız var.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonun 27’nci Yasama Dönemi dördüncü toplantısını açıyorum.

Genel Kurulun saat 14.00’te açılacağını göz önünde bulundurarak yemek için de vakit bırakmak amacıyla 13.30’da da toplantımızı bitirmek amacındayım ama daha sonra istişare yapmak isteyen arkadaşlarımızla da isterlerse devam edebiliriz.

Değerli üyelerimiz, Komisyonumuzun bugünkü gündeminde 26’ncı Yasama Döneminde kurulmuş olan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonu taslak raporunun görüşülmesi ve alt komisyonların kurulmasına dair önerilerin tartışılması yer almaktadır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Canan Kalsın’ın, Komisyonun son üç haftada yapmış olduğu çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN –Değerli üyelerimiz, bu konulara geçmeden önce, Komisyon Başkanı olarak üç hafta içerisinde yapmış olduğumuz çalışmaları özetlemek istiyorum. Öncelikle, Komisyonumuzun 26’ncı Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı faaliyetlerine ilişkin hazırlanmış olan raporu bastırılmıştır. Masanızda yer alan raporları bilginize sunuyorum.

İkinci olarak, Aralık 2014 tarihinden beri Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, Parlamentolar Arası Birlik ve Komisyonumuz arasında İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansının finansman desteğiyle yürütülmekte olan Türkiye’de Siyasal Liderlik ve Siyasi Katılımlı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamındaki faaliyet planlarımız hakkında sizi bilgilendirmek istiyorum. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi temsilcileri Komisyon Başkanlığımıza ziyarette bulundular ve aşağıda belirtilen hususları ifade ettiler: Şu anda yürütülen projenin Aralık 2018’de biteceği malumunuzdur, daha önceden başlamış ama seçimler girdiği için bu süre ara ara uzatılmış ama nihai hedefine de varamamış maalesef. Geniş bir yelpazede bulunan siyasete katılımı öngören yeni bir proje başlatmak amacıyla İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) ile görüşmelerin devam ettiğini; biz uzatılmasını talep ettik çünkü süre yetmedi, araya seçimler girdi, nihai hedefine ulaşalım istiyoruz biz. Mart 2019 tarihinde yapılacak olan yerel seçimlere yönelik aralık ayında Gaziantep ve Adana’da yereldeki kadın adaylara yönelik üç günlük eğitim planladıklarını ifade ettiler. Aynı zamanda, yeni seçilmiş kadın vekillerimizle de iki günlük bir program tanımlıyorlar. Bu, bilgilendirme veya tecrübe paylaşımı şeklinde de değerlendirilebilir. Bu konuda da görüşlerinizi ve tavsiyelerinizi almak istiyorum açıkçası.

Bugüne kadar Mecliste görev yapan medya mensuplarına bir günlük toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimini kasım ayında vermeyi planlıyoruz. Mecliste görev alan medya mensuplarının o medyadaki kadına dair dilinin bir şekilde tekrar formatlanması gerekliliği ortaya çıkıyor. İşte burada yeterli katılımın olup olmayacağını, tarihini ona göre belirleyeceğiz.

Son olarak proje kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Strateji Geliştirme Başkanlığı ve Komisyonumuzun koordinasyonunda yeni bir etkinlik gerçekleştirildi en son geçen hafta Sapanca'da. 19-21 Ekim tarihinde Meclis idari teşkilatı bünyesinde yer alan başkanlıklarda başkan ve başkan yardımcılarını toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye farkındalık eğitimi düzenledi. Eğitimle yöneticiler arasında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme farkındalığının artırılması amaçlanmıştır ve bu konuda strateji birimi bir sunum da yaptı. Gerek görürseniz aynı sunumu burada da tekrarlayabiliriz. 28 tane strateji birimi bakanlıklardan da dâhil olmak üzere yatay bir ilişki içerisinde bir araya gelerek toplumsal bütçelemeye dair bir strateji geliştirme noktasında karar aldılar ve bunu ilk olarak Mecliste başlatacakları konusunda da bir nihai hedefe vardılar.

Bu proje dışında da sivil toplum kuruluşlarımızın ziyaretleri oldu ve faaliyetleri kapsamında iletişimimiz oldu. Bu kapsamda, Uçan Süpürge Vakfı temsilcileri ve ayrıca Cinsiyet Eşitliğini İzleme Derneği temsilcileri, EĞİTİM-BİR-SEN Kadın Komisyonu temsilcileri bizlere ziyarette bulundular ve gündeme dair duygularını ve tecrübelerini bizimle paylaştılar.

Gündeme geçmeden söz isteyen olursa vermek istiyorum, daha sonra da geçelim.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Sezgi Kırıt davasını Komisyon Başkanı ve üyelerinin hep birlikte takip etmesinde fayda gördüğüne ilişkin açıklaması

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Herkesle merhabalar tekrar.

Gündem dışı söz aldığım bir husus var, bir dava var. Normalde bir basın açıklaması için gün almıştım, hepimiz yapıyoruz, hepimize çeşitli işler geliyor, tek başımıza yürütüyoruz ama bu işin hepimizin ilgisini çektiğini düşündüm çünkü gerek AK PARTİ'den gerek Milliyetçi Hareket Partisinden, Halkların Demokratik Partisinden de davalara katılım olmuş, Sezgi Kırıt davası Antalya'daki. Belki bilginiz vardır, Antalya'da 15-16 yaşındaki bir kız çocuğu 3 kişi tarafından bir eve kapatılıyor internette tanıştığı biri vasıtasıyla, uyuşturucu veriliyor, tecavüze uğruyor, öldürülüyor, akabinde bütün sanıklar ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alıyorlar. Daha sonra, dosya ne yazık ki istinafa gidiyor ve istinaf mahkemesi delil yetersizliği gibi hayatın olağan akışına da çok uygun olmayan bir gerekçeyle bu sanıklara sadece dört yıl hapis cezası verdi ve tahliye edilmiş durumdalar. Avukat arkadaşlarım var burada. Böyle dosyalar çok gelir ve genelde siyasi bir refleksle atlanır üstüne, hâlbuki bazen hâkimler de haklı çıkar, hakikaten ortada bir şey yoktur. Bu yüzden size bu konuyu aksettirmeden önce bütün dava dosyasını aldım meslektaşımın, baştan sona okudum, bir hukukçu olarak söyleyebilirim ki bir hukuk garabeti var. Yani siyaseten kullanmak amacıyla değil, gerçekten bir hukuk katliamı yaşanmış dosyada. Ne yazık ki hâkimlerin bakış açısı tam olarak şöyle yansımış: “Onun da orada ne işi varmış?” şeklinde. Çelişkili raporlar var Adli Tiptan gelen ama olayın genel akışına baktığımızda, çocuğa uyuşturucu verilip tecavüz edilerek öldürüldüğü konusunda bende herhangi bir şüphe uyanmadı. Avukatının ciddi destek talebi var, dediğim gibi, bize ulaştı, bugün bir basın açıklaması yapacaktık konuyla ilgili ama bu konuyu ortaklaştırmamızın hem Komisyonumuz hem maktul hem de bu konudaki diğer kız çocukları için iyi olacağını düşünüyorum. Bu konuda, arzu ederseniz kısa, bir iki sayfalık bir rapor yazıp

Komisyonumuzla paylaşayım. Adalet Bakanımızla bir temas talepleri var. Uygun görürseniz, siz ve diğer Komisyon üyelerimiz, bu işi hep birlikte takip etmekte fayda görüyorum. Sizin hukukçularınızla da dosyayı paylaşabilirim, dilerseniz bir incelesinler baştan sona.

Bu yüzden gündem dışı söz aldım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

İki sayfalık çalışmanızı bizimle de paylaşırsanız biz de o konuda elimizden gelen desteği verip arkadaşlarımızla birlikte ortak karar olarak inşallah neticelendiririz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şöyle ifade edeyim Sayın Başkan: Henüz bir rapor yazmadım, arzu ederseniz “Bizi daha detaylı bilgilendir.” dersiniz hazırlayıp paylaşabilirim Komisyonumuzla.

BAŞKAN – Çok iyi olur.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bu konuda hem siz hem diğer partiler destek olursa çok mutlu oluruz.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun Filiz Hanım.

2.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Sezgi Kırıt davasında her türlü desteği vermeye hazır olduklarına ve yeni dönemde Komisyonun faaliyetleriyle ilgili önerilerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, biz de her türlü desteğe her zaman hazırız, zaten kadın örgütleriyle birlikte çalışıyoruz, oradan geliyoruz. O nedenle, raporu hazırlarsanız elimizden geleni yaparız.

Öncelikle, bu bahsettiğiniz siyasi liderliğin uzatılmasıyla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Şimdi, bu, evet, anlamlı, daha doğrusu, sonlandırılması gereken bir şey ama ben açıkçası, tercih ederdim ki artık başka bir şey olsun. Çünkü siyasi liderlik zaten belki de en fazla öncelenmesi gereken sorun değildi ve orada bu konu yerine başka bir konu tercih edilebilirdi. Zaten baştan itibaren aslında düşüncelerim bu şekildedir. Bu nedenle, sadece sonlandırılması için... Eğer uzatılması gerekiyorsa fazla uzatılmadan bence o bütçelerin daha efektif kullanılarak... Mesela, ne bileyim, veri tabanı oluşturulması ya da “toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe” dediniz, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyi her bütçe oturumlarında, her sene anlatıyoruz, her sene söylüyoruz, her sene Sayın Bakan da “Çok iyi, gerçekten, çok etkili, biz bunları yapmak istiyoruz, hep hayata geçirmek istiyoruz.” diyor ama ben üç senedir buradayım, bununla ilgili herhangi bir şey göremiyorum. Mesela, bunun takibine ilişkin bir şey gerçekleştirebiliriz. Yani toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe diyorsak, hepimiz buna katılıyorsak bu, hayatın her alanında, ister Çevre Bakanlığı olsun, ister Millî Eğitim, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı değil sadece; bu konuda gerçekten, bir izleme, denetleme ekibi kurabiliriz. Yani bu Komisyonla böyle bir işlevimiz de olabilir, böyle bir ekip çıkarabiliriz diye düşünüyorum.

Bunun dışında, yurt dışı ziyaretler konusunda... Yani katılım konusunda önemli bir duyarlılık gösterdiniz, geçen hafta sırf toplantı var diye gelmişim ama yoldan döndüm. Sonuçta, katılımı önemseydiğiniz için bunu yaptınız, buna saygı duyuyorum. Belli bir rutine toplantıların bağlanması faydalı olacağını... Çünkü geçen dönemlerde gerçekten hiç toplanmadık, bu çok büyük bir eksiklikti. “Toplanmamızı gerektiren ne vardı?” gibi cevaplar dahi aldım ben birçok kez sorduğumda Komisyon Başkanına. Hâlbuki toplanmamızı gerektiren çok sayıda sorun var Türkiye’de burası Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuydu. Mümkünse, siz de öyle düşündüğünüzü ifade etmişiniz, iki haftada bir,

hepimizin kendi gündemini de ayarlayabileceği şekilde toplantılarımızı yapalım derim. Orada aynı zamanda bir ufak not da yurt dışı ziyaretler konusunda; madem bu kadar katılımcılığı önemsiyoruz, aynı şekilde bütün partilerin katılımını sağlayacak şekilde ya da o dengeyi oluşturacak şekilde o ziyaretlerin ve toplantıların yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Bununla ilgili bir kanun teklifimiz de var zaten, sadece burası için değil, bütün komisyonlar için.

Bunun dışında da 5 adet alt komisyon önerisi ilettik. Şimdi, vaktinizi almayayım isterseniz girizgâhta, sonrasında da izah edebiliriz ya da arzu ederseniz sadece başlık hâlinde geçip sonra detaylandırmamızı isterseniz onları iletebiliriz.

Bir tanesi, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmek için eğitim müfredatının incelenmesi. Bununla ilgili yeni bir önerge de verdik zaten. Çok ciddi ayrımcılıklar var eğitim müfredatında kadınlar ve erkekler konusunda. Bununla ilgili bir alt komisyonun -çünkü her şeyin eğitimden başladığını düşünüyorsak hep beraber- kurulmasını öneriyoruz.

İstanbul Sözleşmesi çok hayati bir şey. GREVIO'nun raporu açıklandı biliyorsunuz ve gerçekten, hani Türkiye'nin yeterince yükümlülüklerini yerine getirmede de düşünülüyor, önerilerde, tavsiyelerde bulunuluyor. Bizim İstanbul Sözleşmesi'nin etkin uygulanması ve izlenmesi için bir alt komisyon kurmamız çok elzem. Yani bunu gerçekten hep birlikte desteklemeli ve gerçekleştirmeliyiz.

Türkiye'deki göçmen çocukların ve kadınların sorunlarının araştırılması ve bunların önlenmesi için gereken tedbirlerin saptanması komisyonunu önerdik.

Yoksullukla ilgili, kadın yoksulluğuyla ilgili yine önerge vermiştik. Şu sıra nafaka konusu bizim için saçma bir şekilde gündeme geliyor. Bu ifadeyi kullanmak istemezdim ama öyle, otuz yıllık aile hukuku avukatlığı yapmış birisi olarak. Ama asıl araştırılması gereken kadın yoksulluğudur. Komisyonumuzun bunun da araştırılması için bir alt komisyon kurmasını öneriyoruz.

Son olarak da OHAL'de, olağanüstü hâlde... Bu gerçekten olağanüstü bir hâl ve artık bitmesi gereken bir hâl. Kapatılan kadın kurumları var ve bunlar kadına yönelik şiddet konusunda çalışıyorlardı, çocuklarla ilgili çalışıyorlardı. Bunların kapatılmalarının ayrımcılıkla mücadele konusunda kadınlar üstündeki etkilerinin araştırılması konusunda da bir komisyon öneriyoruz. Bunu değerli Komisyon üyelerinin takdirlerine sunuyoruz.

Bundan sonrasında da gerçekten arka bagajlarımızı geride bırakarak, gerçekten kadın dayanışmasını yürüterek -erkek arkadaşlar da var ama hani, biz daha çok kadın dayanışmasını önemsiyoruz- kadınların güçlendirilmesi için bunu gerçekleştirebileceğimizi ve iyi bir faaliyet dönemi geçireceğimizi umut ediyorum.

Hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim katkılarınız için.

Öncelikle, geçen hafta toplantımızı, hakikaten diğer partilerden arkadaşlarımızın parti toplantıları olduğu için bunu göz önüne alarak yapamamıştık, bu haftaya koyduk.

Önerdiğiniz kadın eğitimiyle alakalı olarak bizim de komisyonlarda önerdiğimiz ikincil bir madde var; kadınların, kız çocuklarının eğitimiyle alakalı bir madde var. Sizin önerilerinizi de gündeme almak üzere ikinci bölümde tartışalım isterseniz.

Bugün eğer yetiştirebilirsek -Meclis biliyorsunuz ikide açılacak- öncelikle bir kırsal alanda kadın istihdamı olan raporun kabulüyle ilgili bir gündeme geçelim. Çünkü orada raporu tek tek okudum. Toplam 117 sayfalık bir görüşme tutanakları vardı. Oradan kanun maddesi veya yönetmelik olarak çıkacak çıktılar var. Bundan sonra kurulacak olan alt komisyonları da kanunlaşması anlamında,

oradan yönetmelik değişiklikleri anlamında da bize yol göstereceğini umarak oluşmasını temenni ediyorum. Hakikaten bir çalışma var, emek var ortada ve emeği geçen bütün arkadaşlarımıza, bakanlık temsilciliklerine bu anlamda da teşekkür ediyorum, ortaya güzel bir çalışma koymuşlar, o çalışmayı da biz nihayete erdirelim istiyoruz. Bu konuda da ilgili birimlerle de temaslarımız var, Bakanlarla da grupla da çalışmalarımız oldu. İnşallah onu da KEFEK olarak ortaya bir sonuç olarak çıkaracağız diye düşünüyorum.

Candan Hanım, buyurun.

3.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, yeni dönemde Komisyonun faaliyetleriyle ilgili önerilerine ilişkin açıklaması

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlar, değerli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle çok teşekkür ediyoruz, geçen hafta bizim grubumuzun bir talebi olmuştu Komisyon toplantısının ertelenmesine dair çünkü parti grubumuzu ilgilendiren bir toplantı gündemi oluşunca maalesef çoğunluğumuzun katılmayacağı bir toplantı olacaktı. Bugün ne mutlu ki sağ olun, sizin de bu çoğulcu yaklaşımınızı tebrik ediyorum, inşallah bundan sonra Komisyon toplantılarımızı aynı duyarlılıkla -tüm gruplar için tabii ki- sürdürebilelim. Çok teşekkür ediyoruz bu anlamda.

Rutin toplantıların gerçekten, gündemi, tarihi, zamanı belli olursa biz de parti çalışmalarımızı buna göre organize edip katılımı çoğaltabiliriz, katkıyı artırabiliriz diye düşünüyorum. Bu anlamda, toplantı rutin tarihlerinin belli olması çok kıymetli. Bizim için de iki haftada bir, haftada bir, artık genel olarak nasıl karar verilirse, çarşamba günleri daha uygun olacaktır.

Burada bizim de tabii alt komisyon önerilerimiz var, buna girmeyeceğim, bunu herhâlde daha sonra konuşacağız. Bizim de 6 komisyon önerimiz var. Aslında HDP Grubuyla da örtüştüğünü görüyorum şimdi. Çünkü gerçekten bizim de bu alanda çalışan çalışmacılarla, sivil toplum kuruluşlarıyla, gerçekten bu alanda emek veren kişilerle konuşmamız neticesinde oluşturduğumuz, hani talep nedir, ne olmalı, bu süreçte Türkiye'nin neye ihtiyacı var, nerelerde eksik kaldık, ne yapılması gerekiyor sorularına aldığımız cevaplar doğrultusunda oluşturduğumuz alt komisyon önerileri. Bu anlamda biz de sunacağız; işte, İstanbul Sözleşmesi keza, gene Millî Eğitim Bakanlığı müfredatı, sığınmaevlerinde yaşanan durumlar, kadınların ve çocukların yaşadığı sorunlar bunlara dair, bir diğeri gene göçmen kadınların yaşadığı zorluklar, kadınların ve çocukların yaşadığı zorluklara dair, bir diğeri cezaevlerinde özellikle kadınların yaşadığı ve çocuklarının yaşadığı sıkıntılara dair, bir de tabii, öldürülen, şiddet gören kadınların geride kalan ailelerinin yaşadığı sorunlara dair alt komisyon kurulması için önerilerimizi biz de sunacağız, bunlar üzerinde konuşacağız.

Ben şunu öğrenmek istiyorum: Geçtiğimiz haftalarda Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı ile Adalet Bakanlığının ortak bir çalıştay oldu nafaka konusunda. Maalesef bizler bunu basından yansıdığı kadarıyla öğrendik. Daha sonra konuştuğumuz kişiler, sivil toplum kuruluşlarının çoğunluğuna kapalı olduğunu, çok belli sivil toplum kuruluşlarının davet edildiğini, çoğunun alınmadığını, hatta çoğunun kapıda zorlayarak içeri girdiğini ifade ettiler. Bizler de aslında sorduk, hani biz niye KEFEK olarak, Parlamentoda çalışan direkt bu konuyla alakalı, ilintili, bu sorunu konuşacak, tartışacak, çözüm önerilerinde -bugün olduğu gibi- bulunacak... Komisyonumuzun haberi oldu mu öncelikle? Hani KEFEK'e böyle bir davet geldi mi? Eğer geldiyse bizlere bu ulaşmadı, öncelikle onu söylemek lazım. Neden ulaşmadığını da sorgulamak ve bundan sonra bu tarzda yaşanabilecek olumsuzlukları da önlemek lazım. Hani, bu alanda sizin bir bilginiz var mı, ben çok merak ediyorum ve gerçekten de bu tavrı yanlış buluyorum. Bakın, burada emeği konuşuyoruz. "Emek" çok güzel bir sözcük. Hele "kadın" ve "emek" deyince birbirine çok yakışan iki sözcük oluyor. Biz burada emeğin ne kadar çok olduğunu

ki biz şahidiz bu çalışmalara, hep beraber yapıyoruz, çok kıymetli buluyorum, bu raporun tamamını okudum, kıymetli bir rapor; çok büyük bir emek var, aylarca çalışmanın sonucu bir ürün var. Ama biz bunda, işte belli şeyleri dışlayarak, sadece bunu görüp onu görmeyerek, onun fikrini almayarak, eğer bu yöntemle... Yani Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığının, Adalet Bakanlığının yaptığı gibi, hani orada KEFEK'i dışlayarak, diğer siyasi partileri, sivil toplum kuruluşlarını dışlayarak sonuç alamayız ve bu emekler sadece bir rapor olarak, tozlu raflarda -bundan önceki gibi- yerini alır. Bu sefer lütfen bu hassasiyeti KEFEK olarak gösterelim. Hani sadece bireysel olarak biz grubumuz adına değil, bir grup yani KEFEK Komisyonu olarak burada neden böyle bir iletişimsizlik oldu, neden bu konuda bilgi almadığımız, neden toplantıya katılmadığımız, konuşmadığımız, tartışmadığımız sorularına da cevap arayalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Gündeme geçmek için açıkçası çok uzatmak istememiştim ama 6284'le alakalı, İstanbul Sözleşmesi'yle alakalı uygulamada bazı sıkıntılar olduğu ortada. Onunla ilgili geçen haftalarda da bir görüşme olmuştu, konuşma olmuştu arkadaşlarımız tarafından. Bizim de seçmenimizden gelen, kadınlardan gelen böyle bir çalışma ve durum var. Bununla ilgili bir alt komisyon kurulması teklifimiz var. Bugün de onu gündeme alacağız. Hakikaten böyle efektif iki tane komisyon kuralım, neticelendirelim. Çok komisyonlar, daha önce yapılmış çalışmalar üzerinden gitmeyelim. İki tane yeni komisyonu, geleceğe dair daha önce yapılmamış çalışmaları konuşalım, oradaki ortaya çıkan çıktılar üzerinden hareket edelim diyorum.

Diğer söylediğiniz konuyla alakalı bize bir bilgi ulaşmadı ama biz açılışına davet edildik ama vekil olarak davet edildik. O çalıştayın içerisinde değiliz ama sonuçları üzerinde de gereken çalışmaları hep birlikte yapabileceğimize inanıyorum. Toplumun bir ortak problemi üzerinde de karşılıklı istişarelerde bulunabileceğimizi düşünüyorum.

Gündeme geçelim mi?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Tek bir tarafın davet edilmesi doğru bir şey mi?

BAŞKAN – Sadece vekiller olarak ama biz...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Vekiller olarak bizler davet almadık, vekil olarak da almadık.

BAŞKAN – Onun üzerinden şey yapalım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hiç bilgimiz yok yani.

BAŞKAN – Ama bize KEFEK olarak şey olmadı sadece, davet vardı.

Peki, şöyle yapalım, gündeme geçelim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sanırım KEFEK'e de bu davetin gelmesi gerekiyordu.

BAŞKAN – O gün devir teslimimizi daha yapmamıştık galiba, ondan kaynaklanan bir şey olabilir. O güne kadar yapılmamıştı, ondan sonra... Bana da davetiye gelmemişti. Söylediğim gibi, KEFEK'te de devir teslim yapmamıştık, o boşlukta oldu onlar. Onu konuşalım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yani özellikle bakanlıkların bu konuda bence bilgilendirilmesi ve daha duyarlı olması söylenmeli çünkü bunu çok sıkça yaşıyoruz. Bunlar çok önemli konular. Bizlerin de orada olması çok şey katacak hem belki bizlere ve toplantıya.

BAŞKAN – Doğru, onları karşılıklı iletişimle, iletişim kanallarımızı da açık tutarak yapacağız inşallah bundan sonra da.

V.- KONU**A)ALT KOMİSYON RAPORLARI****1.- 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporuna ilişkin görüşmeler**

BAŞKAN - Değerli üyelerimiz, Komisyonumuzun gündeminde yer alan 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonu taslak raporunun görüşmelerine başlayabiliriz.

Bildiğiniz üzere, bahsi geçen alt komisyon bir önceki yasama döneminde kurulmuş ve çalışmalarını tamamlayarak raporunu hazırlamışsa da erken seçime gidilmesi ve bazı nedenlerle söz konusu rapor bastırılıp dağıtılamamıştır. Raporu incelediğimde önemli bir emeğin söz konusu olduğunu ve raporun aslında tamamlanmış olduğunu gördüm. Bu nedenle, ben bu çalışmayı tamamlamak istiyorum. Bununla da alakalı çalışmayı yapalım. Komisyonumuzun gündemine aldım. Siz de uygun görürseniz raporu tartıştıktan sonra kabul edip bastırabiliriz.

Öncelikle, üyelerimize söz verip varsa sorularını ve önerilerini alıp cevaplamak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen bakanlık uzmanlarına da söz vereceğim.

Filiz Hanım'ın sorusu var.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yalnız, şöyle: Çok değerli bir çaba var, evet, gerçekten önemli noktalara çözüm önerileri de getiriyor ama biz birazcık çözüm önerilerinde eksiklikler olduğunu düşünüyoruz. Buna ilişkin yazılı olarak da hazırladık aslında “çözüm önerileri” diye bir buçuk sayfa bir metin. Eğer, takdir ederseniz bugün hemen bunun kabulüne değil de en azından bizim çözüm önerilerimizi ya da başkalarının da varsa çözüm önerilerini izleyerek bunlardan da belki yararlanılması mümkün olabilir, eklemeler yapılabilir, bir sonraki buluşmamızda kabulüne geçebiliriz, öyle bir prosedür izleyebiliriz diye düşünüyorum.

Yani mesela, raporda tarım alanında çalışan kadınların hepsinin aslında devlet tarafından sigortalanması gibi bir önerimiz var bizim, raporda yalnızca devlet desteği öngörülüyor. Yani aslında, sigorta başka bir şeydir, destek başka bir şeydir. Yani destek inayet gibi her zaman değişebilecek, gelen iktidarların kendi meşrebine bağlı olarak farklılaşabilecek bir şeydir hâlbuki sigorta daha garanti bir şeydir ya da kooperatif destek merkezleri öneriyoruz mesela.

BAŞKAN – Yani içerisinde var, kadını destekleme...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama şey değil yani bazılarının daha açılması, detaylandırılması gerekiyor. “Yok.” diye değil yoksa hakikaten iyi bir rapor, onu başta da söyledim, kötü ve olumsuz bir şey anlamında söylemiyoruz bunları.

Ama ne bileyim, kadın sağlığı mesela yalnızca doğum ve aile planlamasıyla ele alınıyor, hâlbuki kadın sağlığta bir birey olarak değerlendirilmeli, başka sorunları da var. Yani raporda bu konuda vurgular az.

Mevsimlik tarım işçiliği var. Kız çocuklarının okullaşmasının artırılması, mevsimlik tarım işçiliği nedeniyle eğitim sürecinden kopan kız çocuklarının yeniden eğitime kazandırılması gibi öneriler var.

Bütün projeler geliştirilirken cinsiyete duyarlı bir yaklaşım gözetilmesi ve bölgesel farklılıkların dikkate alınması gibi öneriler var.

Yani bunların hepsini saymayayım isterseniz başka arkadaşlarımızın vaktinden almamak için ama bunu iletelim biz size. Eğer incelemek isterseniz vekilimizle birlikte imzaladığımız çözüm önerilerini başka arkadaşlara da iletebiliriz ya da siz çoğaltabilirsiniz, inceleyebilirler. Sonrasında, bu öneriler de dikkate alınırsa, uygun görülürse memnun oluruz. Kabul edilmesinde ondan sonra bir engel yoktur diye düşünüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Bakalım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Başkanım...

BAŞKAN - Buyurun Canan Hanım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Takdir edersiniz ki Komisyonumuzun üyesi olan bu dönem milletvekili olmuş arkadaşlar var. Herkesin raporu okuyup okuyamadığımı bilemiyorum tabii ki muhakkak bir genel çerçeve olarak incelemiştirler ama belki o yüzden önce sunum yapıp bu konu hakkında, çalışmalar hakkında bilgi verip üzerine soru ve önerilerimizi sunsak daha doğru olacak gibi çünkü dışarıdan da katılımcı arkadaşlarımız var. Hem bizim için de daha şey olur, iki defa soru sormamış oluruz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sunumdan mı başlayalım? Süremiz yetmeyecektir. O zaman, alt komisyon oluşturulmasıyla alakalı süre yetmezse önümüzdeki haftaya bırakalım, olur mu?

Peki, o zaman sunumu alalım bakanlık yetkililerinden. Bir sunumunuz var mı yoksa genel olarak raporu özetlemeniz mümkün müdür?

IV.- SUNUMLAR

1.- Tarım Reformu Genel Müdürü Hasan Özlü'nün, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında sunumu

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Bir sunum hazırlamadık ancak “Kırsalda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi” konulu raporla ilgili olarak mesela, söz konusu komisyon raporunun 169’uncu sayfasında yer alan “Örgütlenmede Yaşanan Sorunlar ve Kırsal Alanda Kadınların Kooperatifleşmesinin Yetersiz Olması” başlığı altında yer alan “kadın kooperatifleri noter ve ticari sicile kayıt ve üst birliklere üyelik gibi masrafları karşılamakta zorlanmaktadır.” ifadesinde geçen noter şartıyla ilgili olarak kooperatif kuruluşlarında aranan noter şartı 15/2/2018 tarih 7099 sayılı Kanun’la değişik 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 2’nci maddesinde yapılan değişiklikle kaldırılmıştır, böyle bir zorunluluk yok. Dolayısıyla bu madde esasen gerçekleşmiş oldu.

Bir başka madde de yine 177’nci sayfada, 7.2.5 “Kırsalda Kadınların Kooperatifleşmesine Yönelik Çözüm Önerileri” başlığı altında yer alan “Kırsal alandaki kadınların tarımsal kalkınma kooperatifi kurarken yaşadıkları sıkıntıları gidermek için kooperatif ana sözleşmesinde yer alan çalışma bölgesi içinde ikamet şartının değiştirilmesi öncelikle el alınmalıdır.” ifadesiyle ilgili olarak ise Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Ana Sözleşmesi’nin 9’uncu maddesinde yer alan ortaklık şartlarına ilişkin maddede “Kooperatifin kurucuları ve ortakları kadınlardan oluşması hâlinde (b) bendindeki şart aranmaz.” şeklinde yapılacak yeni bir düzenlemeyle kooperatif kuruluşlarında ve sonraki ortaklıklarda kadınlar lehine pozitif bir ayrımcılık sağlanabilecektir. Bu değişikliğin yapılması gerekiyor tabii, ana sözleşmede.

Bunun dışında, kırsaldaki kadınlarımızın faaliyetleri ve yapılan çalışmalarla ilgili olarak ilave bilgiler verebilirim eğer Komisyon üyeleri arzu ederlerse.

Öncelikle, özür dilerim, Değerli Başkanım ve Komisyon üyeleri; sizi selamlamadan hemen söze girdim, kusura bakmayın. Öncelikle, hepinizi saygıyla selamlıyorum, diğer bürokrat arkadaşlarımı da tabii.

Buradaki bilgi notları, bunlar, kurumsal olarak Bakanlığımızın yapmış olduğu çalışmalar tabii ki önemli ama ben kişisel olarak şunu şey yapıyorum: Esasen, kırsalda kadın zaten güçlü. Yani bütün kırsaldaki hanımefendiler üretimde ve üretim süreçlerinde de, karar alma süreçlerinde de fiilen yer alan insanlar. Belki beyefendiler burada azınlıkta ama beyefendiler sanki onların kararları uygulanıyormuşçasına bir algı içerisindedir ama esasen o kararların hepsinin arkasında hanımefendiler var diye ben düşünüyorum, eminim bu görüşüme sizler de katılıyorsunuzdur. Çünkü gerçekten ev idaresinde, ekonomi idaresinde kırsalda da olsa, kentte de olsa hanımefendilerin, annelerimizin, eşlerimizin katkısının karar alma süreçlerinde fevkalade önemli, büyük olduğuna inanıyorum.

Efendim, bu Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı'mız var biliyorsunuz Tarım ve Orman Bakanlığı olarak. Eski adımız Gıda, Tarım ve Hayvancılıktı ama şu anda 2 bakanlık birleştik. Tarım ve Orman Bakanlığı olarak Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı içerisinde biz kadın girişimci olarak başvuran girişimcilere yani Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı'na ekonomik yatırımlardan proje sunup da yatırım yapmak isteyen yatırımcılarımıza, kadın yatırımcılarımıza puanlamada artı bir pozitif ayrımcılık yapıyoruz, 5 puan ile 25 puan arasında değişen artı puanlar veriyoruz. Dolayısıyla onlara bir anlamda pozitif bir ayrımcılık yapmış oluyoruz.

Yine, Genç Çiftçilerin Desteklenmesi Programı'mız var Bakanlık olarak. Genç çiftçiden kastımız, 18 ile 40 yaş grubu arasında yer alan çiftçilerimiz. Bu proje tabii 2016-2018 yılları arasında üç yıllık bir projeydi, bu sene bitiyor. Bu proje kapsamında da 30 bin TL karşılığında projelerine uygun olarak ister hayvancılıkla ister bir şeyin üretimiyle ilgili olsun yapmış oldukları projelere karşılıksız olarak böyle bir yardımda buluyoruz, destek veriyoruz. Burada da yine kadın girişimcilere, kadın başvurulara 6 puan ilave bir puan vermek suretiyle destekliyoruz, önceliyoruz. Söz gelimi, bu üç yıllık süre içerisinde Genç Çiftçilerin Desteklenmesi Programı kapsamında toplam 47 bin 788 başvuru yapılmış, bunların 28 bin 825 kişisi kadın çiftçilerimizden oluşuyor yani yüzde 60. Dolayısıyla ödenmiş olan 865 milyon TL; bu üç yıl içerisinde de bu kadın çiftçilerimize bir ödeme yapılmış.

Bir başka husus, tarımsal amaçlı kooperatif projeleri var. Bu projeler, biliyorsunuz, 1967 yılından beri Bakanlık bütçesinden kredi kullanılmaktayken 2015 yılında bu uygulama sona erdirilmiş fakat bu süre zarfında 18 adet tarımsal amaçlı kadın kooperatifi farklı konularda toplam 15 milyon 6 bin 895 TL kredi kullanmıştır. Yani burada kadın kooperatiflerimiz... Türkiye'de şu anda 34 ilde 43 tane kadın kooperatifimiz var. Bir başka uygulamamızsa bizim Tarım Sigortaları (TARSİM) Havuzunda Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olan kadın çiftçilerimizin sigorta primlerinde onlara yüzde 5 indirim yapıyoruz, erkeklerden farklı olarak onların primlerini yüzde 5 indirimli olarak kabul ediyoruz. Bu tür desteklerimiz var.

Kadınlarımıza, kırsalda çalışan kadın çiftçilerimize, kadın girişimcilerimize Bakanlık olarak yapmış olduğumuz bu desteklerin yanı sıra yine aynı zamanda, biliyorsunuz, Avrupa Birliği IPARD Programı kapsamında da birtakım uygulamalarımız var. Bu uygulamalar kapsamında da... Biz buraya 4 kişi, 2 bey, 2 hanımefendi olarak geldik, eğer müsaade ederseniz Sayın Başkanım, IPARD uygulamalarıyla ilgili hususu sağ tarafımda oturan Şenay Hanım arkadaşımızın açıklamasını istiyorum,

ona söz vermek istiyorum. IPARD uygulamaları kapsamında “Ulusal Kırsal Ağ” diye bir ağ oluşturduk, geçen sene ilk lansmanını yaptık. Ne tür çalışmalar yapıyoruz? Çok kısaca, beş dakikayı geçmeyecek bir süre zarfında arkadaşımızı bilgilendirebilir sizleri müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Uygundur, tabii ki.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Buyurun Şenay Hanım.

2.- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Avrupa Birliği Yapısal Uyum Yönetim Otoritesi Daire Başkanlığı Temsilcisi Dr. Şenay Sevensör'ün, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve IPARD programı kapsamındaki uygulamalar hakkında sunumu

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AVRUPA BİRLİĞİ YAPISAL UYUM YÖNETİM OTORİTESİ DAİRE BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ DR. ŞENAY SEVENGÖR - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Avrupa Birliği Yapısal Uyum Yönetim Otoritesi Dairesinde Genel Müdürümüzün desteğiyle çok güzel projelere biz adım attık. Türkiye’de bir yenilik, bir Ulusal Kırsal Ağ Projemiz var. Bu projemizde 27 Kasım 2017 tarihinde Ankara’da 300 paydaşın katılımıyla biz bir açılış yaptık. Burada tüm paydaşlarımız, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, araştırma merkezleri, kadın girişimciler, kadın kooperatiflerimiz, ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcileri olarak ağı içerisinde yer alması gereken tüm paydaşlar hep birlikte karar alıyoruz ve hep birlikte çalışıyoruz. Bugüne kadar da bununla ilgili çok ciddi çalışmalar yaptık çünkü bir de LEADER Tedbiri’imiz diye bir tedbirimiz var Avrupa Birliğinden destek alan. Bu yapıda da 12 ilde hâlihazırda 25 tane derneğimiz var. Bu dernek aynı Ulusal Kırsal Ağ’ın paydaşlarının küçük alanlarda, ilçelerde kaymakamımız, belediye başkanımız, kadın girişimcilerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, gençlerimiz, çocuklarımızın hepsinin yapı içerisinde yer alarak kendi ilçelerinin yerel kalkınma stratejileri kendilerinin yazması ve kendi projelerini hayata geçirerek bizlerden hibe desteği alması gibi bir yapı. Bu kapsamda, biz Ulusal Kırsal Ağ Projesi altında özellikle kırsal kalkınmada Türkiye’de çok ciddi ve çok güzel çalışmalar yapılmış bugüne kadar. Bu programların daha etkin, daha yeniden, birlikte olabilmesi için iyi uygulama örneklerini ortaya çıkardık. Bütün gittiğimiz illerde, bugüne kadar yaptığımız çalışmalarda tüm kadın kooperatiflerimizi birbiriyle buluşturduk. Beraber tüm etkinliklerimizde kırsal kalkınma çalışmalarındaki iyi uygulama örneklerinin, kurmuş olduğumuz, hibe desteği verdiğimiz iyi uygulama örneklerinin hepsiyle ilgili toplantılar yaptık ve bütün bu toplantılarımızda tüm paydaşlar, size bahsetmiş olduğum paydaşlarımız bizim kadın kooperatifleriyle buluştu. Bu anlamda, ben Genel Müdürümüze özellikle şöyle teşekkür etmek istiyorum: Başından beri bizim bu projemizi destekliyor. Çünkü yereldeki o kadın kooperatiflerine, kırsal alanda bu ilçedeki çalışmalarda genel müdürlerimiz etkinliklere giderek bizzat katıldı. Onları biz davetli yaptık, birbiriyle buluşturduk ve hepsi toplantılarımıza misafir olarak geldiler, sunumlarını yaptılar ve genel müdürlerimiz, tüm Bakanlığımız onların yanında olduğunu onlara gösterdi. Bu anlamda, biz çok ciddi geri bildirimler alıyoruz. Şu an en azından 11 tane kadın kooperatifimiz bizim ağıımızın içerisinde. Özellikle her toplantımızda bizimle buluşuyorlar ve birbirlerine -asında ağ kendiliğinden işliyor- bütün konular hakkında bilgi veriyorlar. İşte, sabun üretiminden lavanta üretimine, gül üretimine hepsi birlikte beraber çalışıyorlar. Bu anlamda çok güzel çalışmalar var.

Bunun dışında ne yapıyoruz? Kırsal Kalkınma Programı’mızın daha etkin koordinasyonu için 10-12 Ekimde biz Ankara Kızılcahamam’da büyük bir çalıştay yaptık. Yine, tüm paydaşları buna davet ettik. Konumuzun içinde yine kadın kooperatifleri vardı ve buradan çıkan sonuca göre şu an Türkiye’de

Ulusal Kırsal Ağ çalışmalarını birlikte karar alarak kuruyoruz. Onların, tüm kurumlarımızın ve sivil toplum kuruluşlarımızın, hocalarımızın değerli görüşleriyle yapıyı birlikte kurma kararı alıyoruz ve ocak ayına kadar bu yapı kurulacak.

Bunun dışında, tematik toplantılar yapacağız. Bunlardan biri, o derneğini kurmuş olduğumuz, LEADER dediğimiz o 25 eylem derneği. Belki önümüzdeki bir iki yılda 200'e kadar ulaşacak çünkü Avrupa'da bunun çok örnekleri var. Bir diğeri, kısa tedarik zinciri: Kadın kooperatiflerimiz üretmiş olduğu ürünleri aracısız nasıl en kısa zamanda pazarlar? Bir diğeri, tıbbi ve aromatik bitkiler çünkü kadınlar bu projeye çok yaklaşıyor. Lavanta üretimden gül üretimine kadar onları destekliyoruz. Bir diğeri, sosyal inovasyon ve girişimcilik kırsal alanda tematik gruplarımızdan. Ve diğeri de kırsal turizm. Çünkü bunların hepsi birbiriyle hem örtüşmüş hem de kadınlarımızın çok yer aldığı bir proje. Aralık ayının ilk haftasında bizim tematik toplantılarımız yine tüm paydaşlarla beraber çalışılacak ve çok değerli ülkemizin ulusal, kırsal kalkınma stratejisi de bizim dairemizden, birimizden çıkıyor ve kararlar orada ülkemizin politikasına yansıyor. Bu anlamda, en büyük amacımız, tüm kırsaldaki bu kadın kooperatiflerimizin iyi uygulama örneklerini ortaya çıkararak... Bununla ilgili tanıtım filmleri çekiyoruz, kataloglar yayınlıyoruz, yerelde kültürel etkinlikler yapıyoruz. Hani, bu anlamda Kırsal Ağ çok değerli, bunu anlatmak istiyorum. En son biz bir Mardin'e gittik, Mardin'de bir masal festivaline katıldık yerel, kültürel. Nallıhan'da bir derneğimiz var, kozadan ipeği üretiyorlar, biz o ipeği ebru sanatıyla buluşturduk. O iyi uygulama örneklerini aynı zamanda hikâye olarak anlattık tüm Mardin'de herkese. Çünkü teknik uygulamayı anlatıyoruz, iyi uygulamayı ama bunun bir de hayal ve hikâye kısmı var ve bu çok işliyor. Mardin'de çocuklara gittik cezaevinde, orada o çocuklara biraz nefes olduk, onlara biraz şifa çalışmaları yaptık güzel hocalarımızla, değerli hocalarımızla. Onlar şimdi bizim için küçük promosyonlar üretecekler ulusal, kırsal ağ için ve heyecanla bizleri bekliyorlar. O anlamda biz gerçekten yerele gittiğimizde yerelin çok büyük heyecan ve hayalle bir şeyleri başlattığını ve ağımda hepsinin yer aldığını... Ve değerli genel müdürlerimiz de bu konuda bize bu kapıları açtığı için ve sizlere de burada bunu anlatma imkânı bulduğum için çok mutluyum, çok teşekkür ediyorum. İnşallah hep beraber bu çalışmalarını birlikte devam ettiririz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler Şenay Hanım.

Bütün önerileri bu hafta alalım, gelecek hafta da artık raporu kabul edelim diyorum. Onun için başka öneri varsa, sorular varsa sorulara devam edelim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sunum bitti mi?

BAŞKAN – Hayır, Nimet Hanım'a söz veriyorum.

Buyurun.

3.- Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı Kırsalda Kadın ve Aile Hizmetleri Çalışma Gurubu Sorumlusu Nimet Kaleli'nin Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında sunumu

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI EĞİTİM VE YAYIN DAİRESİ BAŞKANLIĞI KIRSALDA KADIN VE AİLE HİZMETLERİ ÇALIŞMA GRBU SORUMLUSU NİMET KALELİ – Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Aslında tabii benim burada iki görevim söz konusu oldu. KEFEK'te –teknik- aynı zamanda çalışan bir kişiydim ve Tarım Bakanlığında da bu olayların içinde bizzat olan bir kişi olarak çok heyecanla bu projenin, bu programın içerisinde yer aldım.

Tabii, bunu yaparken yani bu KEFEK'teki alt komisyon çalışmalarını yaparken bana destek olan 2 asistan arkadaşımız oldu: Biri Yıldırım Beyazıt Üniversitesinden ve diğeri de Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinden 2 arkadaşımızla birlikte gerçekten her türlü çalışmayı gerçekleştirerek hem sahada hem de teknik anlamda raporun çıkabilmesi için son derece bir tez şekliyle ele almaya çalıştık.

Tabii, ben on beş yıldır kırsalda kadın üzerinde çalışma yapan bir kişi olarak bu rapordan çıkacak sonuçların kırsal alandaki kadınlarımızın daha aktif, daha etkin, daha güçlü olarak buldukları yerlerde mutlu yaşamalarını sağlayabileceğimize ben eminim.

Burada tabii, bizim Bakanlık olarak da alacağımız çeşitli sorumluluklar ve diğer bakanlıkların da sorumluluklarının olduğunun hepimiz zaten raporu okuduğumuz zaman farkındayız. Biz Bakanlık olarak şu andan itibaren, hatta dünden itibaren bu rapordaki bazı şeyleri gerçekleştirmeye başladık. Aile Bakanlığımız temsilcisi de burada, dün Aile Bakanlığımız ve Ticaret Bakanlığımızla birlikte kırsalda kadın, daha doğrusu Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi Protokolü'nü imzaladık. Bu protokolün içerisindeki bazı maddeler raporumuzda da yer alan maddelerin etkin hâle getirilmesini sağlayacaktır ki bu çok önemli. Üç bakanlık kadınların daha güçlü kooperatifleşmesi yolunda adım atacaktırdır. Bunun dışında raporda da yer alan mesela kadın kooperatifleri destek merkezi olsun girişimcilikle ilgili -destekleri ya da ofisleri- ismi ne olursa olsun illerde ya da bölgelerde bu tip çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için de biz de etkin bir şekilde görev almak için elimizden gelen her türlü gayreti sarf edeceğiz.

Biz girişimciliği aslında sadece şehir ortamındaki kadınların yaptığı bir bir iş olarak görmememiz gerektiğini raporda da izah etmeye çalıştık. Aslında kırsaldaki kadınlara da fırsatlar verildiğinde, destekler sağlandığında çok iyi girişimci olabileceğinin en iyi örneğini dört yıldır gerçekleştirdiğimiz Tarımda Kadın Girişimciliği Programı'yla görüyoruz. Geçen haftalarda bir ödül törenimiz oldu. Burada projelerini hayata geçirip hayallerini ortaya koyan kadınlarımız oldu. İşte aslında bu raporda bizim bu kapıları açmamız için ve Parlamentonun çatısı altında çıkarılması gereken birtakım kanun olabilir ya da ilgili birtakım maddelerde düzeltmeler olabilir. Bununla ilgili çalışmalar bizim aslında elimizi güçlendirecek, daha etkin, daha verimli çalışmamızı sağlayacak. Biz Bakanlığımız olarak kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanmasında özellikle kadın ve gençlerin çok önemli olduğunun farkındayız. Genel müdürüm zaten destekler konusunda sizleri bilgilendirdi ve bu desteklerin artarak devam etmesi konusunda da şu anda etkin olarak çalışmalarımız devam ediyor. Umarım rapor sonrasında -görüş ve öneriler de bizim için çok önemli olacak tabii ki- biz daha etkin, daha güçlü bir vaziyette ilerleyeceğiz.

Bir de bu raporun içerisinde yer alan Kırsalda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı var Tarım Bakanlığımızın yapmış olduğu. Bu eylem planının da 2019 yılında bu raporla birlikte güncelleme için çalışmalarını başlatmayı programımıza aldık. Dolayısıyla buradan çıkacak eksik olan ya da tamamlanması gereken her konuyu da Bakanlık olarak ele almış olacağız.

Ben şimdiden herkese saygı ve sevgilerimi iletiyorum. İnşallah güzel sonuçlarla birlikte bu raporumuzu tamamlayacağımızı umut ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim Nimet Hanım.

Zaten raporu okurken de sizlerin orada aktif katılımınızı da görmüştüm.

Aile Bakanlığımızdan Güler Hanım var galiba. Siz bir bilgi verirseniz o şeyin imza töreniyle alakalı.

4.- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Temsilcisi Güler Özdoğan'ın, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporu ve Bakanlığın bu kapsamdaki çalışmaları hakkında sunumu

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ GÜLER ÖZDOĞAN - Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri ve değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanlık olarak Nimet Hanım'ın da bahsettiği üzere kırsalda kadının güçlendirilmesi, kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi yönünde geçmişten bu yana önem verdiğimiz konu başlıklarından bir tanesi. Özellikle sayın milletvekilimizin söylediği gibi kırsalda kadın yoksulluğuyla mücadele edilmesi, bu konunun ele alınması ve kadınların ekonomik ve sosyal olarak güçlenmesi önceliklerimiz arasında yer almaktadır ve hani bunları hepimiz de görüyoruz, temel politika dokümanlarımıza da yansıtık, orada yer almaktadır. Bu bağlamda Sayın Bakanımızın da çokça önemseydiği, desteklediği bir çalışma olarak ve 1'inci 100 Günlük Eylem Planı'nda da yer aldığı üzere kadın kooperatifçiliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanması, güçlendirilmesi eylemi altında Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İş Birliği Protokolü Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı iş birliğinde dün üç bakanımızın imzasıyla yürürlüğe girmiş oldu. Kooperatif protokolü kapsamında özünde baktığımda, ben raporu okuduğumda gerçekten çok etraflıca bir rapor oldu zaten. Hani ben de raporun oluşturulmasında gerçekleştirilen, taraflarla gerçekleştirilen 14 toplantıdan birisinde yer alarak gerekli katkıyı verdim, Bakanlık olarak verdik. Aslında hani gerçekten ele alınabilecek kadın girişimciliği, kırsalda kadın girişimciliği kadın yoksulluğu, sosyokültürel olarak güçlendirilmesi, ekonomik güçlenmesi, istihdama katılması ve bütün bunlarla birlikte toplumsal olarak kadınların kırsalda yaşadığı sorunlar ve bunlarla birlikte kadın kooperatifçiliği örgütlenmesi bağlamında çok etraflıca özetlenerek ele alınmış ve önemli de çözüm önerileri belirtilmiş.

Bizim yaptığımız çalışmalar arasında özellikle dün imzaladığımız protokol dâhilinde olduğu üzere ayrıca Kadınların Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nı yayınladık biz, yürürlüğe koyduk. Eylem planında da aynı şekilde, aslında bu raporda öne çıkan çözüm önerilerine biraz da cevap oluşturacak şekilde önemli eylemlerimiz de var hem kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi hem de kırsal alanda kadının güçlenmesini destekleyecek yönde eylemlerimiz var.

Tabii, hani Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak da aslında çok önemli çalışmalara imza atıyoruz ama biz yaptığımız çalışmalarla kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönünde çok sayıda kurumla iş birliği yapmak... Çünkü konularımız her anlamda diğer kurumlarla kesişen konuları içeriyor. Yani her alanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemenin oluşturulması öncelikli hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Buradan yola çıkarak toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda bizim de bir projemiz hayata girecek inşallah önümüzdeki dönemde. IPA projesi olacak Avrupa Birliği projesi. Burada da yine taraflarımız hani bundan önceki yapılanma sürecinde Maliye Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığını şimdi yeniden yapılanma sürecinde, kurumların yeniden belirlenmesi sürecindeyiz. Özünde proje metnimiz hemen hemen kabul edildi durumda. Hayata geçirdiğimiz zaman belki de sizin az önce bahsettiğiniz Mecliste Strateji birimiyle birlikte bu çalışmayı örnek bir çalışma olarak başlatabileceğimiz gibi diğer kurumlarla da bir çalışma olarak başlatabiliriz, orada da önemli konuları başlatacağız.

Türkiye'de bu konuda, sizin az önce bahsettiğiniz konuda özellikle aslında biraz potansiyel anlamda güçlendirilmeye ihtiyacı var kurumların. Bu nedenle, biz bu projede öncelikli olarak bütçenin planlanmasından, stratejik planların planlanmasından uygulanmasına kadar özellikle Maliye Bakanlığımızın ve Kalkınma Bakanlığının, şimdiki yapılanmayla birlikte Strateji ve Bütçe Dairesi Başkanlığının bu bağlamda kapasitesinin güçlendirilmesine ihtiyaç var. Yani atacağımız adımlarda öncelikle bu konuları ele alacağımızı burada belirtmek isterim.

Dediğim gibi, rapor güzel bir rapor; her zaman katkı verebileceğimiz, ele alabileceğimiz, içerisinde yer alan öneriler arasında mevzuatın yeniden incelenmesi, değerlendirilmesi, ihtiyaç duyulması hâlinde değişikliklerin yapılması konuları bizim de ele alacağımız konular arasında yer alıyor. Dolayısıyla, bu raporu cevap oluşturacak çalışmalar içerisinde yer alacağımızı da belirtmek isterim.

Saygılar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sunumlar tamamlandı mı?

V.- KONU (Devam)

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI (Devam)

1.- 26'ncı Yasama Döneminde kurulan Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Alt Komisyonunun taslak raporuna ilişkin görüşmeler (Devam)

BAŞKAN – Söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Buyurun Sayın Cinsli.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokrat arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlarım.

Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda olmaktan dolayı büyük mutluluk duyuyorum, öncelikle onu bildirmek isterim.

Bu rapora emeği geçen herkese teşekkür ederim, herkesi tebrik ederim.

Burada bazı hususlara dikkat çekerim, belki benim tam anlayamamış olmamdan da kaynaklanabilir. Bu “tarım” terimine hayvancılık da giriyor mu, girmiyor mu, onu tam bir anlamak isterim. Özellikle, küçükbaş ve büyükbaş hayvancılıkla uğraşan ailelere mensup hanımların da bu kapsama alınmasını ben sizden talep ederim. Çünkü hakikaten, kahvelerde oturan bir sürü adam varsa onların eşleri de ahırda hayvanlarla uğraşırlar ve sütleri de genelde hanımlar sağar büyük çiftlikler haricinde. Girişimcilik desteği konusuna tabii ki saygı duyuyorum fakat girişimcilik gelene kadar tarım ve hayvancılıktaki kadınların çok daha farklı, büyük sorunları var, girişimcilik daha büyük bir hedef bence. Bu konuda bizim İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinin kadın hocalarıyla tevafuken, daha bu Komisyona seçilmeden önce geliştirdiğimiz bir rapor var ve bunu bir kanun teklifi hâline de getirdik, bunu da Komisyonumuza sunmak isterim. Biz de aynı şekilde, SGK kapsamına alınmasını düşündük bütün bu kadınların. Daha doğrusu, bütün değil, belli bir kapasitede bu işleri yapan kadınların SGK bünyesinde olmasını isteriz. Kadına has bir kanun olsun diye düşündük.

Bir de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki şehirlerden hiç örnek verilmemiş diye gördüm, belki tam okuyamamış olmamdan da kaynaklanabilir. Oradaki kadınların sıkıntıları, tahmin ediyorum, diğer bölgelere göre çok daha fazla. Örnek verilecekse diğerlerinden de verilmeli veya hiç örnek vermeyelim.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Candan Hanım, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şenay Hanıma ben bir soru sormak istiyorum. IPARD’la ilgili ulusal kırsal ağ sistemi kurduğunuzu söylediniz, projeler öncesinde mi bu ağ çalışıyor? Yani istişare yapıp ona göre yeni projeler mi belirleniyor? Sadece bu projeler o ağ mensuplarıyla mı tartışılıyor yoksa bölgeye gidip yerelde bu projeler oradaki hedef kitleyle konuşulup, tartışılıp ona göre mi belirleniyor onu merak edim.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AVRUPA BİRLİĞİ YAPISAL UYUM YÖNETİM OTORİTESİ DAİRE BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ DR. ŞENAY SEVENGÖR – Şöyle: “LEADER” tedbiri dediğim, o 25 tane olan ilçelerde oluyor. İlçelerde tüm kaymakamlar, belediye başkanları, kadınlarımız kendi stratejilerini kendileri belirliyor, şu an yazım aşamasındalar hepsi. Oradan çıkan projeler kendi projeleri olmuş oluyor, “Kendimiz nasıl kalkınabiliriz?” diye. Biz o konuda Avrupa Birliği destekleriyle, hibeleriyle onların projelerine destek vereceğiz, bu ayrı.

Bu “LEADER” tedbirimizin dışında, ulusal kırsal ağ da tüm ülkemizi kapsadığı için ağımda şu an web sitemiz kuruluyor; hani, az önce de bahsetmiş olduğum gibi, ocak ayına kadar biz ulusal kırsal ağın tanıtımı, tüm Türkiye’ye hitap edecek duyurular gibi kapsamlı bir sitemiz oluşuyor. Bunun içerisinde de ağ sürekli herkese açık olduğu için herkes girip fikrini zaten söyleyebilecek. Ama bugüne kadar yapmış olduğumuz toplantılarda çok farklı katılımcılarımız oldu ve onların bütün proje önerilerini –çalıştayımız da dâhil- yerele gittiğimizde sorarak hepsini aldık. 2019 yılının eylem planını kasım ayında hazırlayacağız ve Komisyonla onu paylaşacağız. Orada da herkesin bize söylemiş olduğu öneriler doğrultusunda, çok önemli tematik toplantılarımız olacak demiştik ya beş tane, oradan çıkan kararlara göre eylem planımız oluşacaktır. Yani hiçbir şeyi kendimiz yapmıyoruz, tamamen öneriler ve neye ihtiyaç varsa o konuda adım atıyoruz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Cınisli.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – IPARD fonlarıyla ilgili bir konuya temas etmek istiyorum. Bu fonlar, Avrupa Birliğinin verdiği fonlar, dosya işleri çok fazla olan fonlardır.

BAŞKAN – Ve işlem gerçekleşikten sonra ödeme yapıyor, orada bir finansman sıkıntısı var.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Evet ve araya danışman firmalar girer ve bunlar para karşılığı bu işleri yaparlar, yüksek ücretler isterler. Çiftçi hanımların veya tarım ve hayvancılıkta çalışan hanımların da buna gücü yetmez, sonra da vazgeçerler bu işten muhtemelen.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AVRUPA BİRLİĞİ YAPISAL UYUM YÖNETİM OTORİTESİ DAİRE BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ DR. ŞENAY SEVENGÖR – Bu konuda bir açıklama yapabilir miyim.

Sizin bahsetmiş olduğunuz, bizim normal IPARD programımızdaki işte, et, süt gibi diğer faaliyetlerimiz fakat “LEADER” tedbirimiz farklı, ulusal kırsal ağ farklı ve bunlar bu yıl akredite olup kurulmaya başladı. Burada bahsettiğimiz olduğumuz stratejiyi yazıp... Küçük bir strateji, büyük şeyler beklemiyoruz onlardan, neye ihtiyaçları varsa... Nereye gittik? Mesela, şu anda Şanlıurfa’nın Birecik ilçesinde kırsal turizm; Mardin’e gittik, Mardin’de yerel el sanatları, telkârısı, neye ihtiyaçları varsa küçük bir strateji hâlinde yazıyorlar ve oradan çıkan projeleri Avrupa Birliği destekleyecek. Çünkü burada küçük çiftçilere, kadınlarımıza ve gençlerimize hitap ediyoruz. Burada diğer danışmanlık, IPARD programlarımız gibi büyük bir şey beklemiyoruz. Zaten onunla ilgili de şu an Komisyonla karşılıklı anlaşılıyor çünkü onlarda küçük çiftçileri destekliyor. O yüzden, bahsetmiş olduğum konular çok önemli. Bunların hepsini biz düşündük ve çalıştaydaki önerilere göre belirlendi. Tıbbi aromatik bitkiler şu an inanılmaz yaygın, her yerde lavantalar, güller üretiliyor, kadınlarımız çalışıyor ama bu

böyle devam etmeli mi? Her yer lavanta mı olmalı yoksa her yer kendi ilçesindeki gerçek potansiyelini, endemik bitkisini, oranın yöresel popülasyonunu mu ortaya çıkarmalı? Bu konuda kadınlar çok ciddi anlamda öncüler, çalışıyorlar.

Kısa tedarik zinciri dediğim de çok önemli çünkü pazarlar kuruluyor, belediyelerimiz bu anlamda çok ciddi destekler veriyor. Kadınlarımız bir araya geliyorlar, kooperatiflerini kuruyorlar. Mesela, Samsun'da SÜRDES kooperatiflerimiz var, onlar bir araya gelip aracısız, kendi kurdukları pazarda ürettikleri ürünleri satabiliyorlar. Yani burada bizim temel amacımız, aracısız, kendi ürünlerini bizzat satabilecekleri ve bizim de onları çok kısa sürede, hemen destekleyeceğimiz projeler. Bahsetmiş olduğum, "LEADER" projemizdeki 25 derneğimizin stratejilerinin yazılması aralık ve ocak ayında zaten bitecek, zaten stratejiler çıkacak, inşallah, ocak ayından sonra da onlar desteklenecek. Yani diğer IPARD programının yapısı farklı bu iki projenin yapısı çok farklı.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Teşekkür ederim.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ AVRUPA BİRLİĞİ YAPISAL UYUM YÖNETİM OTORİTESİ DAİRE BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ DR. ŞENAY SEVENGÖR – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Üç arkadaşımıza da söz vereceğim ama önce ben bir soru sormak istiyorum. Türkiye'nin 200 tane yöresel, yerel ürünle ilgili işareti olduğunu biliyorum ama 2.200 tane de yerel ürünü var. 200 tane ürünle alakalı da bunun içerisinde bir çalışma yapılıyor mu?

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Efendim, coğrafi işaretlerle ilgili sormuş olduğunuz soru: Biliyorsunuz, hem Avrupa Birliğinden coğrafi işaret almış üç ürünüümüz var; biri Gaziantep baklavası, diğeri kayısı, diğeri hatırlayamadım, üç tane ürünüümüz var Avrupa Birliğinden coğrafi işaret almış olan ama 14 tane de orada bekleyen var, coğrafi işaret alması için başvuru yapmış olduğumuz 14 tane de ürünüümüz var. Sayı 200'den daha fazla, 367 tane olsa gerek, bunların büyük bölümü tabii ki tarımsal ürün. Coğrafi işaret almakla ilgili çalışmalar devam ediyor, yerelde bununla ilgili çalışmalar yapılıp sonra bize geliyor, çalışmalar tabii ki devam ediyor.

Sizin sorunuza bu cevap yeterli oldu mu bilmiyorum ama ben söz almışken bir de sayın vekilimizin sorusunu cevaplamak istiyorum. "Tarımın içerisinde hayvancılık da var mı?" diye sordu, tabii ki vardır. Tarım hem bitkisel hem hayvansal üretimden ibaret, bir bütündür. Dolayısıyla, bitkisel üretim olmayınca hayvancılık da olmaz.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Arıcılık falan ayrı ayrı kategori olarak yazılmış da büyükbaş, küçükbaş hayvancılığı hiç göremedim, o yüzden soruyorum.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Efendim, şimdi, hayvancılık esasen büyükbaş, küçükbaş hayvancılık; artı, kanatlılar var biliyorsunuz. Dolayısıyla arıcılığı, hatta su ürünlerini de dâhil etmek mümkün hayvan cinsi açısından, hepsini de dâhil etmek mümkün. Bu bağlamda, sizin sormuş olduğunuz soruyu Şenay Hanım sadece LEADER Programı kapsamında cevaplandırmaya çalıştı ama esasen IPARD projelerinde biliyorsunuz birinci program bitti, ikinci programa başladık ve yüzlerce, binlerce proje yapıldı. Bu projeler içerisinde sizin bahsetmiş olduğunuz, işte aradaki firmalar şey yapıyor filan, bunu bertaraf etmeye yönelik olarak biz geçen sene Ziraat Odaları Birliğiyle bir anlaşma yaptık, projeleri onlar yapacaklar. Dolayısıyla vatandaş daha henüz eline herhangi bir para geçmeden projecilere 3 bin, 5 bin, 10 bin, 15 bin lira gibi bir parayı böylece vermemiş olacak çünkü IPARD'a başvurmadan önce yapmış olduğu projesinin kabul edilip edilmeyeceğini bilmiyor. O itibarla IPARD Projesi IPA içerisinde hakikaten Bakanlığımız tarafından çok başarıyla uygulanmış, bir önceki dönemde Avrupa Birliği Bakanlığımız da bu başarıyı tescil etmişlerdir. Diğer kurumların kullanamamış

oldukları, belli bir oranda... Biz verilen şeyleri yüzde 99,9 oranında kullandık. Biliyorsunuz, yüzde 75'i Avrupa Birliğinden, yüzde 25'i yerel kaynaklardan karşılanıyor. Başarılı bir şekilde devam ediyor. Son dönemde olan bu siyasi gelişmeler nedeniyle bir miktar kesintilere filan uğradı ama yine hâlihazırda biz ona bağlı olarak da kendi programlarımızı revize ettik, kırsalda bu projelerin uygulamasına devam ediliyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bir de kooperatifçilikte şöyle bir sıkıntı var gibi görünüyor: Şimdi, biz desteklerimizi hep 40 yaşa kadar veriyoruz genç çiftçi noktasında ama kooperatifçiler arasındaki kuruluşun 41 ile 60 yaş arasında olduğunu görüyoruz. Arada da belki yaşı yükseltmek anlamında destek verilmesi noktasında, hibe noktalarında bir çalışma yapılıyor mu? Yapılmasının gerekliliği ortada.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Sorunuzu tam olarak anlayamadım, kooperatiflerde 41-60 yaş nedir?

BAŞKAN – Kooperatiflerle yapılan çalışmalarda 40 yaş ile 60 yaş arasındaki kuruculardan oluştuğu ortaya çıkıyor ama biz desteklerimizi 40 yaş gençlere veriyoruz. O noktada 40 ile 60 yaş arasındaki kişilerden oluşan kooperatiflere de bir destek mekanizması oluşturulacak mı, nasıl oluşturulacak?

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Efendim, yanlış anlaşılmasın. Şöyle: Genç Çiftçi Projesi üç yıldır uygulanan bir proje ve 18-40 yaş grubunu kapsıyor. Toplam bedeli yıl itibarıyla 500 milyon TL civarında. Üç yılda toplam 1,4 milyar TL'lik bir destekleme yapılmış oldu yaklaşık 15 bin çiftçimize. Burada hatta rakamlar da var, onları verebilirim. 2016 yılında 450 milyon TL'lik bir bütçe kullanılmış, 2017'de 483 milyon TL, 2018'de de 503 milyon TL, toplam 1 milyar 436 milyon TL. Faydalanan çiftçi sayısı ise 47.788. Ama biliyorsunuz, bizim Tarım Bakanlığı olarak üreticilere gerek alan bazlı gerekse prim olarak vermiş olduğumuz desteklerin toplam miktarı 2018 yılı itibarıyla baktığımızda 14,5 milyar TL'dir. Yani burada yaş sınırı filan söz konusu değil. Önemli olan burada, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne tabi olan çiftçilerimize ürün bazlı veya alan bazlı destekler sadece ürünün niteliğine bağlı olarak değil, alan kriteri de dikkate alınarak verilen desteklerdir; çay ve fındıkta verildiği gibi mesela.

Diğer, mesela ürün bazlı desteklerde -arpa, yulaf, çavdar gibi- biliyorsunuz, bu destekleri biz Bakanlık olarak, stratejik olarak yeterlilik anlamında, ülkemiz ihtiyaçlarının güvenli bir şekilde karşılanabilmesi maksadıyla, hem miktar hem kalite açısından çiftçiyi desteklemek anlamında veriyoruz; bu, tabii, bitkisel üretimde. Aynı zamanda hayvancılıkla ilgili olarak da süte, ete, yine bitkisel üretimde gübreye, mazota ayrı ayrı destekler veriyoruz. Bunların toplamı, hepsi 14,5 milyar liranın içerisinde efendim.

Yaşla ilgili olan kısım, sadece, toplam üç yılda 1,5 milyar lira olan yani yıllık bu seneki bütçesi 503 milyon TL olan 18-40 yaş grubu arasında, projeye dayalı olarak "genç çiftçi" diye tabir etmiş olduğumuz çiftçilerimize vermiş olduğumuz desteklerdir. Ama toplamda, bu sene mesela 14,5 milyar lirayı bütün... Yaklaşık 20 milyon çiftçimizin yüzde 67'si Çiftçi Kayıt Sistemi'ne tabidir, ancak o orana ulaşabildik. "Çiftçi Kayıt Sistemi'ne neden hepsi tabi değil?" diye bir soru akla gelebilir. Onun da birtakım engelleri var. Çünkü Türkiye'de, biliyorsunuz, arazinin mülkiyeti ile kullanan kişilerin farklı olması, hâlen intikallerin yapılmamış olması... Dedeler üzerinde araziler bulunuyor fakat torunlar işliyor, ailenin rızasına göre bir işletme sistemi var. Dolayısıyla bunlar Çiftçi Kayıt Sistemine tabi olamıyorlar. Bir kiracılık işletmesiyle, kiracılık yapmak suretiyle yapanlar var. Arazi sahipleri alan bazlı desteği alabilmek adına çiftçilerle sözleşme yapmadan şifahi olarak şey yapıyor. Esasen araziyi işleyen çiftçiler arazi sahibiyle beş yıllık bir sözleşme yapmış olması hâlinde biz onları Çiftçi Kayıt Sistemi'ne tabi edebiliyoruz ve desteklerden faydalandırabiliyoruz. Fakat arazi sahipleri bu desteği kendileri

almak istediklerinden dolayı kiraya verdikleri çiftçilerle sözleşme yapmak istemiyorlar. Dolayısıyla bu çiftçilerimiz araziye işlediği hâlde desteklerden faydalanamıyor, toprak sahipleri faydalanıyor. Bu tür yapısal birtakım problemlerimiz var. Bunları da zaman içerisinde birer birer, kolayından başlamak suretiyle çözmeye çalışıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN – Sera Hanım, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Çok teşekkürler.

Öncelikle gerçekten teşekkür ediyorum, tüm siyasilere çoğu zaman tevazulu özgüvenine karşın, Bakanlık çalışanlarının bu dolu dolu tavrı bana hep, keşke Bakanlık çalışanlarımızı, konusunda uzman bürokratlarımızı daha çok dinlesek dedirtiyor, ellerinize sağlık.

Bir küçük eleştirim, iki tane de önerim olacak sadece.

Eleştirim şu yönde: 168’inci sayfada “Sosyal Güvenlik Hususunda Yaşanan Sorunlar” başlığı altında sayılmış. Bunlar sayılırken kayıt dışı çalışmanın neden yaygın olduğu hususunu anlatırken raporda, genç emeklilik, eğitim seviyesinin düşüklüğü vesaire gibi sebepler sıralanmış. Ancak, hani, Nasrettin Hoca’nın hikâyesinde vardır ya “Hırsızın hiç mi suçu yok?” diye, burada işverenin hiç mi suçu yok diye sordurtuyor.

Sendika avukatı kökenliyim ben, denetim konusunda ne kadar büyük eksikliklerimiz olduğunu biliyorum. Son aldığım rakamlar 200 bin işçiye 1 denetçi düştüğü yönündeydi. Ama hem burada hem diğer tüm alanlarda kayıt dışı çalışmanın bir tane sebebi var, o da bu anlayış. Bir insandan çalarsanız ceza alırsınız, bir şirketten çalarsanız daha büyük ceza alırsınız ama devletten çalarsanız ceza almıyorsunuz çoğu zaman. Bunu rapora muhakkak şerh edilmesini ben rica ediyorum. Yani biliyorum, bakanlıklar da çok zor durumda, işçi, çalışanlarımızın düşüklüğü vesaire ama bunu burada belirtmezsek sanki işçinin kabahatiymiş sigortasız çalışmak gibi bir görünüm oluyor; naçizane eleştirimi kabul ederseniz sevinirim.

İki tane küçük önerim olacak mevsimlik işçilerle, özellikle çocuk işçilerle...

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Ben, Bakanlık olarak biz sigortasız işçi çalıştırıyoruz gibi anladım, öyle bir şey yok.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Yok, hiç öyle demedim. Raporda şöyle ifade ediliyor: “Alanda kayıt dışı çalışma yaygın, bunun kültürel sebepleri var, çevresel sebepleri var.” Ama bunun bir numaralı sebebi işveren. İşveren üzerine düşen sigorta yapma yükümlülüğünü yerine getirmiyor. Neden? Devlet yeterince eleman olmadığı için buraları denetleyemiyor. Başına bir şey gelmeyeceği özgüveniyle hareket eden işveren de işçiyi sigortalamıyor. Bu işin Türkçesi bu aslında.

Önerilerim iki yönde olacak. Biri mevsimlik çocuk işçilere ilişkin. Gerçekten tekrar teşekkür etmek istiyorum. Biz de Giresun’da ILO’yla birlikte Giresun ve Çukurova’da çalışmıştık bu çocuklarla ilgili ve en temel, en fecaat iki sorum var; biri sağlık, biri eğitim. Özellikle eğitim konusunda okulun başını kaçırıyorlar, bazen sonunu kaçırıyorlar, o arada zaten adapte olamıyorlar ve böylece okullaşma oranı hızla azalıyor. Bu konuda belki şöyle bir... Önerileri gördüm, tekrar teşekkür ediyorum ama atanamayan da çok öğretmenimiz var malumunuz ve bunlar çok geçici süreli işler, hani bir aylık gibi. Bu çocukları müfredata yetiştirecek şekilde bu öğretmenleri görevlendirmemiz mümkün olursa çok büyük bir fark yaratabileceğimiz kanaatindeyim.

Son olarak da genel olarak bu desteklerle ilgili butik işlerden, el işlerinden vesaire bahsediyoruz, bunun bir realite olduğunun da farkındayız ama Anadolu'ya çıktığımızda, kadın hakikaten birçok pozisyonda birçok etkin görev alıyor. Sadece böyle incik boncuk, el işçiliği gibi değil de farklı alanlarda da kalkınma olabileceğinin, girişimcilik olabileceğinin Bakanlık nezdinde bu kadınlara duyurulmasını ben kıymetli buluyorum ve altının biraz daha kalın çizilmesini rica ediyorum.

Tekrar teşekkürler emekleriniz için.

BAŞKAN – Sağ olasınız.

Öncelikle, burada, daha önce bu raporda emeği geçen arkadaşlarımız var. Hakikaten sivil iradenin her yerde, her alanda kendisini göstermesi anlamında çok önemli. Sivil iradenin bürokrasiyle olan ilişkisinin de burada dengede olduğu ve bürokrasinin de bu anlamda sivil iradenin talepleri doğrultusunda ortaya güzel örnekler çıkardığı görülmekte. Dolayısıyla bu anlamda desteği olan, çalışmalara katkı sağlayan siyasilerimiz de var. Biliyorsunuz biz de Hükümet olarak, kadınlara pozitif ayrımcılık ilkesiyle hareket ederek, bu anlamda kanunda değişiklikler yaparak yeni bir anayasa yapmıştık. Onun içerisine de pozitif ayrımcılığı koyarak bu noktada destekledik.

Ben sözü Tülay Hanım'a vereceğim, sonra Arzu Vekilime, İmran Bey'e vereceğim.

Buyurun Tülay Hanım.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ederim.

Değerli bilgileri için de bürokratlarımıza çok çok teşekkür ediyoruz.

Bu rapor çalışmasında Bursa Vekilimiz Emine Hanım'ın Başkanlığında gerçekleştirilen çok değerli iki yıl geride bırakıldı ve Sayın Emine Yavuz Gözgeç Hanımefendi yine vekilimiz olarak bu dönemde de görevini devam ettiriyor. Bir taraftan, Deniz Hanım vardı MHP'den Adana Vekilimiz, Cumhuriyet Halk Partisinden, tüm siyasi partilerden çok değerli temsilcilerimiz vardı. Ben usul olarak -önümüzdeki hafta belli ki yeniden görüşeceğiz- Değerli Başkanım ve değerli üyelerimiz de kabul ederse onların o yaşadıklarını ve rapora dercedilecek başlıklarla ilgili de söyleyecekleri olabilir diye öneri olarak sunuyorum. Kıymetli Başkanımızın emeğinin, yönetiminin ve Komisyon yönetiminin katkısının çok olduğunu biliyorum çünkü sadece bürokrasiyi dinlemek, rapor etmek değil, aynı zamanda, aralarında Bursa ve Kayseri'nin de olduğu yerinde ziyaretler yapılarak da tespitler dercedildi rapora.

Bir cümle daha ifade edip tamamlayacağım, o da şu: Güzel olan ve değerli olan aslında, raporda kâğıtların kalmayıp devama geçmesi. Bir önceki dönem yurt dışı Türklerle ilgili benim de Başkanı olduğum çok değerli vekillerimizle birlikte çıkardığımız rapor esnasında yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın tanıma tenfizle ilgili sıkıntıları bir taraftan da ilgili bakanlık Adalet Bakanlığı da dâhil, çıkan yasal düzenlemeyle çözüldü. Şimdi, görüyorum ki değerli bürokratlarımızın ifade ettiğinde, aslında rapora yazdıklarımızın içerisinde bir taraftan da hayata geçmiş yönetmelik ve genelgeler var. Dolayısıyla şurada yapılan tüm çalışmalar çok değerli, verilen tüm emekler çok değerli. Ortak akılla, özellikle kadın adına, kadın girişimcilik adına, kadın çiftçilik adına çok değerli çalışmalar var.

Ben çok değerli bir arkadaşımızın cenaze töreni için Kıymetli Başkanımın izin isteyeceğim. Ankara vekilimizin annesi vefat etti, Allah rahmet eylesin.

Ama bir cümleyle tamamlayayım, o da şu: Bütün çalışmalar, yeni projeler çok önemli. Bunun sürdürülebilirliği de en az onun kadar değerli. Önceden var olan başka nedenlerle de iptal edilmiş bazı başlıklar vardı. Raporda onu geçen hafta Kıymetli Başkanım gönderdiğinde en çok hoşuma giden, en çok değerli bulduğum başlıklardan biri de bakanlık bünyesinde en az daire başkanlığı düzeyinde kadın girişimciliğiyle ilgili bir bünyenin varlığı çok önemliydi. Belki de bu toplantının, bu raporun en önemli başlıklarından biri, yapılan bireysel şu çalışmaların, dönemsel çalışmaların sürdürülebilirliği

adına bunu takip edecek, koordine edecek bir iradenin varlığı olacak. O yüzden “Kurumlar Arası İş Birliğinin Güçlendirilmesine Yönelik Çözüm Önerileri” başlığındaki kurumda, bakanlıkta da en az daire başkanlığı düzeyindeki bir kırsal kadına yönelik girişimcilik, böyle bir müdürlüğün ya da başkanlığın oluşumu çok önemli başlıklardan biri diye altını dikkatle çizmek adına bunu ifade etmek istedim.

Katkılarınızdan dolayı tüm vekillerimize, her birinize, bu anlamda Kıymetli Başkanımıza teşekkür ediyorum söz verdiği için de. Başarılar, iyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Arzu Hanım, buyurun.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben ilk toplantıda yurt dışı görevlendirmem olması sebebiyle bulunamadım. Öncelikle, şahsınıza, tüm Başkanlık Divanına, yine aynı şekilde diğer milletvekili arkadaşlarımıza da hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum yeni dönemin. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışmalarının da çok verimli olacağına inanıyorum. Şahsınızı çok eskiden beri tanıyor olmamın, girişimci bir aileden geliyor olmanızın da mutlaka burada enerjisini hepimiz hissedeceğiz diye düşünüyorum.

Raporla ilgili, evet, bizim de milletvekili arkadaşımızın içinde görevli bulunduğu, emeğini bizzat kendim de şahsen gördüğüm bir rapor oluştu. Öncelikle, emeği geçenlere de tekrar buradan teşekkür etmek istiyorum. Mutlaka eksikler olabilir, eleştirilecek taraflar da olabilir ama gerçekten büyük emekle ortaya çıkmış. Bakanlık yetkililerine de çok teşekkür ediyoruz, büyük bir emek onlar tarafından da sarf ediliyor.

Tabii, dünyada sorun olan kadına şiddetin önlenmesi, kadının yerinin toplumda daha iyi yerlere taşınması noktasında ülkemizde de sıkıntılar var. Bununla ilgili işte bu Komisyonlar çalışmalarını yürütüyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bizler de yasama faaliyetlerini yürütüyoruz. Alt komisyonlarla ilgili Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz de önerilerimizi Başkanlığınıza sunduk.

Onun dışında, sadece, kırsalla ilgili benim eklemek istediğim şu konu var: Organize sanayi bölgelerine bakanlıklar tarafından, Ekonomi ve Maliye Bakanlıkları tarafından teşvikler veriliyor özellikle ancak örnek veriyorum, organize sanayinin dışında olup köylerde yaşayan kadınlar var veya ilçelerde yaşayan kadınlar var. Bunlar o mesafeleri gitmemek için ya merdiven altı çalışmak zorunda kalıyor –yani biraz önce söylediğimiz sigortasız çalışma meselesi- veya işte kendini güvende hissetmediği için o yolu bile gitmek, servislerde gitmek, işte toplum baskısı, o bölgenin, o coğrafyanın birazcık işte toplumdaki yapısı gereği servise binmemek adına organize sanayiye gitmiyor. Onun için, oradaki yatırımcılara bilhassa ilçelerde yapılacak olan yatırımlarla ilgili kadın istihdamının da artırılması için teşvik verilmesi yönünde bizim bir önerimiz olacaktır. Bakanlık olarak da bunun değerlendirilmesini hassasiyetle biz rica ediyoruz.

Ayrıca, biraz önce söylenmiş olan, sadece işverenin suçu noktasında ya da işverenin daha ağırlıklı suçunun olması yönünde bizim bir tespitimiz daha var. Aslında aile şirketleri bunlar orada yani aile işçisi çalışan kişiler. Onun için, aile işçisi olarak eşini, çocuğunu veya oğlunu veya bir başkasını sigortalı göstermiyor kırsaldaki insanlar. Bununla ilgili nasıl bir çalışma yapılabilir, bunu da aslında hep birlikte değerlendirmekte fayda var.

Tekrar hayırlı uğurlu olsun diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

İmran Bey, buyurun lütfen.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, değerli üyeler, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Toplantımızın hayırlı olmasını, hayırlara vesile olmasını diliyorum.

26'ncı Dönemde de KEFEK üyesiydim. Gerçekten Komisyonumuz yurt içinde, yurt dışında çok güzel toplantılara katıldı. Yurt içinde Adapazarı, Kars merkezli olmak üzere Iğdır, Ardahan, Ağrı toplantıları ve yine güneyde Gaziantep merkezli olmak üzere Adıyaman, Kilis toplantıları oldu. Yurt dışında İspanya'ya gidildi, Amerika'ya gidildi, Finlandiya ve İsveç toplantısına ben de katıldım. Orada gerçekten çok güzel toplantılar oldu, çok güzel karşılaşmalar oldu. Kars'ta peynir ve türevleriyle alakalı kadın girişimcilerimizin ne kadar başarılı işler yaptığını yerinde ziyaretlerle gördük. Iğdır Aralık'a gittik. Oradaki kadın kuruluşlarıyla, kadınlarla toplantı yaptık. Kadınların orada girişimcilikte ne kadar başarı gösterdiklerine şahit olduk. Kahramanmaraşlı bir kadın girişimcimiz sumak ekşisi üretiminde Türkiye genelinde almış olduğu başarı dolayısıyla başka alanlardan diğer girişimci arkadaşlarıyla beraber Komisyonumuza davet edildiler, burada onların başarı hikâyelerini kendi ağızlarından dinledik toplantılarda.

Ben şimdiden böyle bir toplantının dört iklimin, dört bölgenin keşiştiği Kahramanmaraş'ımızda yapılmasını Komisyon Başkanımızdan ve üye arkadaşlarımızdan istirham ediyorum. Alanda gerçekten nice sorunlarla karşılaşılıyor kadın sorunlarıyla ilgili, nice de başarı hikâyelerini yerinde görüyoruz. Kahramanmaraş'ta da böyle şeylerle karşılaşacağımızı şimdiden söylüyorum. Bir önceki dönemde yapılan böyle bir bölgesel toplantının Kahramanmaraş'ta yapılmasını şimdiden Komisyonumuzdan istirham ediyorum, rica ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkürler.

Değerlendirelim İmran Bey, sağ olun davetiniz için.

Hülya Hanım, buyurun.

HÜLYA NERGİS (Kayseri) – Ben de hepinizi selamlıyorum.

Tabii, kadının kırsalda desteklenmesi ve mutlaka ekonomiye katkı sunması ve bu şekilde istihdamda da ciddi bir mesafe katedilmesi hepimizin hedefi, bütün siyasi partilerin de hedefi olan bir husus.

Geçen yıl bu raporun hazırlanması aşamasında Kayseri'de yapılan toplantıya ben de icabet ettim, katıldım. Güzel bir toplantı oldu. Nitekim, Kayseri'de de kırsaldaki kadının desteklenmesiyle alakalı il tarım müdürlüğü nezdinde yapılan birtakım çalışmalar var. Nitekim, raporda da zikredilen Bünyan'ın Karahıdır köyünde kadın çiftçilerin oluşturduğu bir bitkisel üretim merkezi var. Organik üretim yapılıyor. Nitekim, bu üretilen ürünler işleniyor ve pazara sunuluyor. Dolayısıyla orada gördüğümüz tecrübe de oldukça güzeldi, ondan da etkilendik. Ayrıca, gübre üretim merkezi gezildi hep beraber, orayı da gördük, oradaki gördüklerimiz de bizi mutlu etti. Tabii, bu çok yeni bir alan. Yani kadının desteklenmesi ve üretime katkıda bulunması noktasında kırsalda atılan bu adımların çok hayati ve önemli olduğunu gördük. Nitekim, Kayseri'de Karahıdır köyünde böyle bir numuneyi diğer köylü hanımların görmesi o bölgede bir model olması anlamında çok önemliydi. İnşallah, Türkiye'nin diğer illerinde de, diğer ilçelerinde de bu tip örnek modeller oluşturulur ve bunlar oradaki köylü hanımlara emsal teşkil eder ve ciddi bir merhale aşılmış olur. Yani ne kadar yazsak da, çizsek de bu konuda saatlerce de konuşsak eğer arazide bir şey yapmıyorsanız, tabanda bir çalışmanız yoksa biz ha bire kanun çıkaralım, yönetmelik çıkaralım, burada organizasyonlar yapalım, bir işe yaramaz; önemli olan bunun uygulamasını gerçekten görmek. Biz Kayseri'de onu gördük. Ama benim müşahade ettiğim şu: Çok erken ve çok yeni. Türkiye'nin geneline bunu yaymak lazım. Nitekim, raporda geçen bir durum var, raporda deniyor ki: "Kırsal kalkınma daire müdürlüklerinin kurulması tavsiye edilir." Bunun çok hayati

olduğu kanaatindeyim. Nitekim, kırsal kalkınma daire müdürlükleri, kadınlara yönelik kırsal kalkınma daire müdürlüğü kurulması hâlinde bunun uzantılarının il merkezlerinde de kurulmasıyla birlikte her ilde bu tip çalışmaların daha hayata geçeceği ve daha hız kazanacağı kanaatindeyim. Bu noktada, tabii, biz de Meclis ayağında Komisyon olarak tavsiye niteliğinde bakanlıklarımıza bu tavsiyeyi özellikle belirtmemiz gerektiği ve Türkiye’de bu tip çalışmaları yaygınlaştırmamız gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, tabii, arkadaşlarımızın zikrettiği kırsaldaki kadının sigortalınması, aile işletmelerinde çalışan hanımların aynı zamanda sigorta şemsiyesi altında yer almalarıyla alakalı yapılan tespit de çok hayati çünkü bu hepimizin problemi, bu toplumun, bu milletin problemi. Bu noktada da raporda özellikle altının çizilmesi gereken hususlardan birisi de kırsaldaki sigorta mevzuu. Çünkü bayanların hepsi çalışıyor. Yani kırsalda çalışmamak diye bir seçenek yok ve erkeklerden daha çok çalışıyor. Deyim yerindeyse, ahıra giren de kadın, tarlaya giden kadın, ot toplayan da kadın ama erkekler de kahvede oturuyor veya işte, nedir, kasabaya gidiyor, geliyor. Erkekler zaten doğal yönetici ve idareci her yerde, her zaman. Dolayısıyla bu kadar kırsalda çalışan, bu kadar cefakâr, gerçekten çok şey borçlu olduğumuz hanımlarımızın sigortalınması noktasında eğer şu süreçte, şu dönemde bir adım atılırsa, bir şeyler yapılabilirse bu da çok hayati önemi haiz bir konu diyorum.

Ben çok teşekkür ediyorum. Aslında söylenecek çok şey var ama başka konuşmacılar da var.

Teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok kısa bir açıklama yapacağım.

BAŞKAN – Candan Hanımdan sonra size söz vereyim.

Buyurun lütfen.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Öncelikle, tekrar teşekkürler. Gerçekten, ben de raporu okuduğumda ne kadar büyük bir emek verilmiş olduğunu gördüm. Hani, gerçekten, her bir satırı çok kıymetli değerlendirmeler, öneriler, tespitler, sorunlar. Bu anlamda, yürekte teşekkür ediyorum. Burada, tabii ki, Parlamentodaki emeğimizi anlatmaya, çoğaltmaya çalışmıyorum aslında. Emek gerçekten çok kıymetli. Biz bu emeğin görünür olmasını zaten şimdi konuşuyoruz. Yani kadın emeğinin daha görünür olmasını ve bunun bir şekliyle gelire dönüşmesini konuşuyoruz. Kadın emeği var, evet; kırsalda daha çok var, evet; bununla beraber sorunlar da daha çok ama bu maalesef aynı oranda ne gelire dönüşebiliyor ne de görünür olabiliyor. Ben bu anlamda buradaki emeğin bu Komisyondaki, alt komisyondaki emeğin daha görünür olmasının yani bu çözüm önerilerinin yasalarla, yönetmeliklerle ya da işte bu işin muhataplarıyla bir sonuç alabilmesini de yürekte diliyorum. Çünkü eğer bu emek de görünür olmazsa, yasalara dönüşmezse, yasalara dönüştükten sonra uygulanmazsa o zaman bunun da bir anlamı kalmıyor işin açıkçası. Bu anlamda da Komisyonumuzun, değerli arkadaşların emeklerinin mücadelesini, onun hayata geçmesinin mücadelesini vermesinin çok kıymetli olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, kadınların, kırsal alandaki kadınların sosyoekonomik alanda güçlendirilmesinin, kalkınmaya dâhil edilmesi çok kıymetli, çok önemli elbette ama bu rapordan da ifade edildiği gibi, bu çok yönlü politikaları hep beraber birlikte getiriyor ve zor bir şey bu. Yani güçlü bir politik irade lazım, kurumsal bir yapı lazım. Mesela bütün önerilerde hepsinin değindiği bir nokta var: Veri tabanı, kurumlararası veri tabanı, kurumlararası veri tabanı. Bu bütün bakanlıkların, müdürlüklerin, bütün alandaki sorunların önerilerde ortaklaştığı bir şey. Bir diğeri, hâlâ konuştuğumuz şunlar var... Çok güzel, gerçekten, çalışmalar çok güzel, öneriler çok güzel ama biz diyoruz ki, geldiğimiz noktada şey diyoruz: Ulusal eylem stratejileri nerede? Bunun, bu hedeflerin neresindeyiz? Yüzde kaçını gerçekleştirebildik?

Bakın, elimde bir şey var, Mayıs 2010'da dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından kadın istihdamının araştırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanmasıyla ilgili bir genelge var. Genelgede gerçekten çok kıymetli maddeler var. Yani Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu oluşturulması, tüm bakanlıklarda -biraz önce altını çizdiğimiz gibi- müsteşar yardımcısı seviyesinde görevlendirilme yapılması, kamuda, özel sektörde cinsiyet eşitliğine ilişkin yasal düzenlemelerin uygulanıp uygulanmadığının; işte, kreş ve gündüz bakımevlerinin koşullarını yerine getirip getirmediğinin denetlenmesi ve birçok madde var bugün konuştuğumuz ve bu raporda da önerilenler. Ama şimdi bu uygulansaydı 2010'dan 2018'e -hatta 2019'a, konuşuyoruz- acaba kadın istihdamının artırılmasında ne kadar yol almış olurduk? Bu soruyu da koymak lazım.

Bir diğeri, biliyorsunuz, Türkiye'nin de imzaladığı ILO'nun 4 maddesi var: Eşit ticret sözleşmesi, ayrımcılık sözleşmesi, istihdam politikası sözleşmesi, insan kaynaklarının geliştirilmesi sözleşmesi. Bunları Türkiye onayladı. E, burada yapılan bir şey var mı diye baktığımızda maalesef o da yok. 184'ü biz hâlâ... İşte, sağlık konuştuk, tarımda sağlık ve güvenliği konuşuyoruz, çok önemli bir alan çünkü gerçekten. Ben de bir tıp doktoru olarak, hani, sağlık olmadan hiçbir şeyin olmayacağını hepimiz şurada şüphesiz ifade edebiliriz. Dolayısıyla bu alandaki 184'ün de bir an önce imzalanması gerektiği kıymetli.

Biliyorsunuz, ilk olarak 2004 yılında personel temininde eşitlik ilkesine uygun hareket edilmesiyle ilgili bir Başbakanlık genelgesi vardı; akabinde, 2006'da İŞKUR bir değişiklik yaptı mevzuatında bununla ilgili. Bunları şu yüzden anlatmaya çalışıyorum: Bu sürece baktığımızda, evet, bunlar yapılmış şeyler, çok değerli Komisyon çalışmalarımız oldu burada ama sonuç alıp alamadığımızı baktığımızda maalesef bu yolda bir adım bile ilerleyememiştir. Yani kadın istihdamı konusunda -değerli vekilimin de ifade ettiği gibi- hatta bazı alanlarda gerilemeler var. Şimdi, o zaman bir şapkayı önümüze koymamız lazım diye düşünüyorum.

Rapora gelecek olursak da -ben de raporu okurken birkaç not aldım- Türkiye'de yürütülen bu planlara, projelere, programın geneline baktığımızda, kadınlara gelir getiren faaliyetlerle ya da mikrokrediler vererek projelerle beraber kadınların ekonomiye katılması desteklenmeye çalışılıyor, bunu görüyoruz. Gerçekten de, çok değerli projeler var. Avrupa Birliğine uyum süreciyle de beraber bu projeler arttı ve bunları çok anlamlı buluyorum. Bunların muhakkak devam ettirilmesi gerekliliği de çok önemli. Ama her ne kadar bu kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına dair Anayasa'nın 10'uncu maddesi taahhütleri var, bununla ilgili imzaladığımız sözleşmeler var ama bunun nasıl olacağını belirleyen bir eylem planı, daha doğrusu hani bunun uygulanmasında, mevcut politikalarda bir belirsizlik var. Hani eylem planında ne olacak yani? Politikalarda bir belirsizlik var. Yazıyoruz önerilerimizi, sizler ifade ediyorsunuz olması gerekenleri, bizler burada konuşuyoruz ama bir eylem planında -nedir- hangi politikaları uygulayacağız bunu sağlamak için? İşte kadın-erkek eşitliğini -gerçekten bunu hani taahhüt ediyoruz- sağlamak için neler yapacağız? Bunu sağlaması gereken bir kurumumuz var, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, biliyorsunuz, bu alanda hani en, ilk belki, tek sorumlu. Bunun eylem planlarında da işte bu Avrupa Birliği destekli iş edinmeleri, yoksul kadınlara yönelik mikrokrediler, işte hizmet içi eğitimler, hani bunlar aracılığıyla yürütüyor Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ama özellikle öneriler kısmında bir dikkat ettiğim nokta daha var, hepsinin ortaklaştığı bir diğer nokta, yerel yönetimler ve yerel yönetimlerdeki, il, ilçelerdeki kamu temsilcileri, müdürlükleri. Bu alanda da çok büyük bir sıkıntı var, bu alanda da yürütülen çalışmalar, hani neler yapılacak, ne olmayacak, nasıl yapacağız bu da muğlak, hani bu da belirli değil. Tamam, yapılmalıdır, edilmelidir, öneriler dizilmiş ama bu alandaki çalışmaları nasıl yapacağız biz? Yerel yönetimleri, bu alandaki işte kurumların temsilcilerini nasıl bu işin içine iştirak edeceğiz, o da belli değil.

Yapısal değişiklikler gerçekten hani bu anlamda yürütülen çalışmaları gerçekten çok olumlu, çok anlamlı buluyoruz ama genel ilkeler doğrultusunda yapılan değişiklikleri hedefleyen programlar olmaktan ziyade genellikle mikrokredi düzeyde etki yaratmayı hedefleyen çalışmalar olarak değerlendirmek de yanlış olmaz diye düşünüyoruz. Yani bunun yapısal sorunların çözümüne bir katkı sunmasını da beklemek, bu söylediğimiz şeyleri yapmadığımız sürece mümkün değil. Ancak mikro düzeyde şahıslar üzerinden bazı çalışmalar yapabiliriz.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün ulusal programında kadınların politik kurumlarda güçlü ve karar verici pozisyonlarda olması gerektiği ifade ediliyor. Burada da gerçekten bir muğlaklık var, hani bunu nasıl sağlayacağız? Kadınlar bu karar aşamalarında, yönetimlerde nasıl etkin olacak, bu da belli değil. Hani bunun da nasıl olacağına dair elimizde bir done, veri yok, hani bize yol göstermesi lazım.

Artı, bir diğeri, şu an Parlamentoda bütçe görüşmeleri devam ediyor, bütün bakanlıklarda Ulusal Kalkınma Planı açıklanıyor, ne kadın var ne genç var. Ee, şimdi Ulusal Kalkınma Planı'nda yer bulamamışsak biz eğer; ülkemizin bütçesinde, bakanlıkların bütçesinde, müdürlüklerin bütçesinde kadınlar yer bulamamışsa eğer şimdi biz istediğimiz kadar kırsalda projeler yürütelim, nafile çabalar yani emeğimiz boşa gidiyor, yani emeklerimiz boşa gidiyor, emekleriniz boşa gidiyor. Bu çok anlamlı, yani bu alanda da muhakkak çok güçlü, bu çalışmalarla beraber tabii ki bir irade yürütmek zorundayız ya da bu iradeyle belki biraz daha baskı oluşturmak zorundayız diye düşünüyorum.

Özellikle yereli ifade ettim. Bir de şu değerlendirmeyi de yapmak çok doğru olacaktır: Türkiye'de tarımın içinde bulunduğu durumdan bağımsız kırsalı düşünmek ve tariflemek, sadece kadınlar perspektifinden değerlendirmek mümkün değil. Dolayısıyla burada kırsal kalkınma politikalarında genel tarımsal desteklerin azalması, kırsal hanelerin geçinmek için işte tarım dışı sektörlere yönelmesi, kadınların daha fazla tarım dışı gelir getirici yerlere yönelmesinin kadınların iş yükünü artırdığını da altını çizmemiz gerekiyor.

Bu durumda da son cümleler olarak kadınlara ek gelir getirici faaliyetleri bulmaya yada yaratmaya yönelik kırsal kalkınma projeleri üretmektense mevcut tarımsal üretimi kolaylaştırıcı kırsal hanede gıda üretimine veya kırsal turizmin katma değerini sağlayıcı bir üretim biçimine daha iyi gelir getirme sebebiyle de yönelmemiz gerekiyor, bu şekilde çalışmalarımızı hızlandırmamız gerekiyor. Kooperatifler bu anlamda çok kıymetli, bu önerileri de çok anlamlı buluyoruz tabii ki biz de. Kadının özellikle kendi varlığına, kendi gücüne, kendi becerilerine de inanması, o farkındalığın yaratılması çok kıymetli.

Biliyorsunuz 2012'de Değerler Atlası, Profesör Doktor Yılmaz Esmer'in bir çalışması vardı kadının toplumsal olarak kendini anlayışına dair ve burada çok ilginç bir değerlendirme var, kadınların özellikle bu feodal yapının daha güçlü olduğu kırsaldaki kadınlarda yüzde 70'lere ulaşmıştı. Kadının işte kocasının sözünden çıkmaması, itaat etmesi, yani kadınların kendi varlığına olan algısında da bir bozukluk, bir sakatlık olduğu ortaya çıkıyor. Yani bu, o yüzden öncelikle kadınlardan olarak başlayarak tabii ki tüm toplumda değiştirilmesi gereken bir algı. Bu çalışmaların da çok kıymetli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Bizim de bu konuda önerilerimiz var bu tespitlerimizin yanında. Biz de bunları yazılı olarak Komisyonumuza sunacağız. Ama ben emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyorum, gerçekten çok değerli bir çalışma. Bir defa daha altını çizerek ifade ediyorum, lütfen, hani hepinizden de rica ediyorum, bu hassasiyeti gösterelim, bu da boşa gitmesin, bu emek görünür olsun, gerçekten büyük emek. Bu, en azından arkadaşlarımızın bu emeğine olan saygıyı daha görünür kılmak adına da çok kıymetli diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Candan Hanım.

Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben bir yanlış anlaşılma da olmasın diye... Aslında bu alt alta verdiğimiz listenin çoğu zaten raporun içerisinde de olan şeyler, yani yanına bazı eklemeler yaptık ama özellikle bunların görünür olması, yani en önemseydiğimiz şeyler görünür olması ve nasıl uygulanabileceğinin de biraz tartışılmasını istediğimiz için de o önerileri ilettik. Yani sizden –bilmiyorum- şöyle bir şey mümkün olabilir mi? Bu raporun aynı zamanda nasıl gerçekleşebileceğine dair o önemseydiğimiz şeylerin hani bir “leaffet” gibi bir strateji belgesi uygulanabilirliğine ilişkin bir ek hazırlamak ya da öyle bir belge de sunmak çok zahmetli midir? Ama bu kadar zamandır bu deneyimi siz yaşadığınız için aslında en fazla bunun nasıl olabileceğini de siz biliyorsunuz. Hani daire başkanlığı bir öneridir mesela ama hani bizim için aslında olması gereken kadın bakanlığıdır yani gerçekten kadın bakanlığı olmalıdır, her alanda bunu denetlemelidir bütün bakanlıklarda “Ne oluyor ne bitiyor”u, bütün organizasyonu o sağlamalıdır. Ama bu raporun özelinde böyle bir şey hazırlamanız mümkün olur mu? Sanki bu hepimiz için sonrasında denetimi de kolaylaştıracak ve takibini sağlayabilecek olan bir şey olabilir.

Bir de bir şey sormak istiyorum: Raporunuzda zaten var, TÜİK verisi olarak da çok vahim bir şey bu. Tarımda çalışan 2 milyon 471 bin kadının yalnızca 143 bini kayıtlı 2017 TÜİK verilerine göre, hakikaten kayıt dışı çalışma olağanüstü. Evet, aile çalışmaları, aile işletmeleri ama hep böyle baktığımızda kadınlar kırsal yaşamda erkekler gibi çiftçi ve üretici olarak görülüyorlar, sizler de diyorsunuz bunu gözlemlerinizden anladığım kadarıyla. Erkek, toprak sahibi gibi görülüyor. Peki, bu başvurularda bulunulurken aslında kadına daha çok teşvik verilme ihtimali var diye erkek yerine kadının başvurduğu ve böyle denetimsizlikler de olabiliyor mu? Yani bunu nasıl denetliyorsunuz mesela? Bununla ilgili gözlemleriniz nedir? Çünkü gerçekten hani bu da söz konusu olabilir. Kadın başvuru olur, para alınır, erkek sonra ne yapar, bilmiyoruz onunla ilgili olarak gibi şeylerde olabilir, bunu bir de merak ettim, sormak istedim.

Tekrar katkılarınız, yani çalışmalarınız için de ayrıca teşekkür ederiz.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Efendim, şimdi, ben yine...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Pardon, bir cümlem daha var.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani bunlar evet önemli şeyler ama bazen hakikaten hani siyaseten de neler yapıldığını da hep birlikte birazcık daha o dediğim gibi hani bagajlarımızı geride bırakarak gözlemek lazım. Mesela Mardin’de güzelim bir kadın muhtar görevden alındı. Yani ilk defa bir kadın muhtar vardı orada ve yani kadın isyan ediyor ve diyor ki: “Ya, ben kadınlar için o kadar çok şey yaptım, o kadar çok çalışmam vardı ki...” Ama yani bazılarının da hakikaten kalkıp hani sarayı ziyaret etti mi etmedi mi, ne oldu ne olmadı kriterlerinin dışında çalışmalarına bakılarak artık siyasetin bu anlamda bir çürümeden çıkarak biraz daha demokratikleşmesinin de yolunu açmak lazım. Hani fırsat eşitliği aynı zamanda böyle sağlanacak bir şey diye de düşünüyoruz. Onu da bir not etmek istedim o muhtarımızın hatırına.

BAŞKAN – Cevaplayın, sonra iki vekilimize söz vereceğim.

Buyurun.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; tabii ki ben burada kendimi çok önemli hissetmeye başladım, bütün Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz önerilerini, tekliflerini dile getirirken hep bize doğru bakıyorlar. “Bürokratlar, siz bunları uygulamaktan sorumlusunuz, neden yapmadınız?” gibi böyle bir mesaj da aldım kendilerinden.

Efendim, tabii ki çok teşekkür ederiz. Gerçekten biz kamu olarak yapılan bu programların, stratejik planların uygulamasını da takip ediyoruz ama ne kadarını gerçekleştirdiğimiz noktasında izleme ve değerlendirme yaptığımızda yüzde yüz gerçekleştirdiğimizi tabii ki söyleyemeyiz ama belli oranda biliyorsunuz bütün planlar, programlar -asıl hedef- iyi niyetle yüzde yüz gerçekleşmesi niyetiyle yapılıyor ama birtakım nedenlerden dolayı bunlar o süre içerisinde gerçekleşiyor.

Özellikle kadınların kırsalda güçlendirilmesi ve emeğinin görünür hâle gelmesi bakımından yapılan öneriler tabii ki çok değerli ama ben, burada, kadın ve erkek sanki ayrı evlerde yaşıyormuş da ayrı birer müteşebbis, ayrı birer ekonomik değer yaratıyormuş gibi bir algıya kapıldım. Öyle bir şey söz konusu değil. Aile bir bütündür, yeri, zamanı gelir hanımefendi resmî kayıtlarda kayıtlıdır, sigortalıdır, çiftçi kayıt sistemine dâhildir, yeri geldiğinde beyefendi dahildir. Dolayısıyla, zaten beyefendinin SGK’lı olması durumunda sağlık hizmetlerinden veya diğer hizmetlerden hanımefendiler de çocuklar da faydalıyor, bunu biliyoruz.

Şöyle bir şey var: Nasıl denetliyorsunuz? Gerçekten...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Gerçekten kadına yeri gelmiyor işte.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yüzde 2,8 civarında Türkiye’de mülkiyet kadınlarda yani o yüzden o “yeri gelme”yi öyle almıyoruz.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRÜ HASAN ÖZLÜ – Haklısınız efendim. Efendim şöyle: Aileden miras kalan özellikle tarıma uygun arazilerin intikali noktasında maalesef -ben de bir erkek evlat olarak- kız kardeşlerine erkeklerin “Babadan kalan hanenin bacasını ben tütüreceğim, soyadını ben takip ediyorum.” diyerek bir şekilde, bedelini ödemek suretiyle veya rızaen veya cebren mala, mülke ey koyma gibi erkeklerimizin böyle bir zafiyeti var maalesef, bunu hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla, esas olan, burada, arazinin kimin üzerinde olduğundan ziyade arazinin boş kalmaması, şu anda Türkiye’de 2 milyon hektar arazi ekilmiyor. Miras nedeniyle çok parçalanmış, artık üretim yeri kalmamış, bizler gibi şehirlerle göçmüş insanların arazileri. Bakın, Türkiye’de ortalama işletme büyüklüğü maalesef 6 hektar yani 59 dekar aslında, ortalama işletme büyüklüğü bu. Burada ekonomik bir üretim yapmak fevkalade zor. Bu kadarlık bir arazi 13 parselden oluşuyor, küçük küçük parsellerden oluşuyor. Dolayısıyla, yapısal problemlerimiz içerisinde bunlar da var ama desteklerden, hibelerden faydalanma noktasında kadınlarımızın sahada çok fazla etkili olamadığı, 2,8’ine kayıtlı olduğu söyledi vekilimiz ama şöyle bir şey de var: Ben, size kendimden bir örnek vereyim. Ben Düzceliyim, kurban kestiğim bir vatandaş -her yıl orada kurban kesiyorum, çok organize bir tesis- dedim ki: “Ağabey, sen bizim bu desteklerden falan faydalıyor musun? Genç çiftçi desteği...” “Evet, faydalıyorum.” dedi. “Sen 65 yaşındasın, nasıl faydalıyorsun?” dedim. “İşletmeyi kızımın üzerine yaptım.” dedi, kızı 40 yaşın altında. Dolayısıyla, bu Genç Çiftçi Projesi’nden faydalanabilmek adına onun üzerine yapmış. Evet, gerçekten o zaten üretim yapabilen, bir hayvan varlığı olan, yılda 40-50 tane hayvan besleyip kurbana vesaire satabilen bir insan. Orada o destek boşa gitmiyor ama başkaları da var. Faydalanmak için alıyor fakat kendine bakmaya zaten şeyi yok, hayvanı yeterince besleyemiyor, komşusuna satıyor, üzerinde görünüyor ama komşusuna devrediyor, parasını alıyor, geçimini sağlıyor filan. Bu anlamda, etik olarak bizim her kademedede sorunlarımız var, ahlaki değerler açısından sıkıntılarımız var. Bazı şeylerin hepsini, tamamını denetlemek mümkün değil yani ne kadar müfettiş ne kadar iç denetçi ne kadar şey yaparsanız yapın kamuda, bütün birimleri rutin olarak yılda bir ya da iki yılda bir denetleyip... Nihayetinde,

denetleyenler de insan tabii ki. Ama esasen kendi özümüzde, vicdanımızda, kendi değerlerimizle ne kadar çatışıyoruz, ne kadar... Konuşurken böyle güzel güzel konuşuyoruz, her şeyimiz güzel ama uygulamaya geldiğimiz zaman tamamen konuşmalarımıza ters uygulamalar içerisinde bulunuyoruz. Bu her kademedede var ama. Yani en cahilinden en okumuşuna kadar ya da ilim irfan sahibi olmuş kişilerimize kadar bir şekilde bu tür usulsüzlüklere, yolsuzluklara tevessül ediyoruz. Bu bizim genel bir problemimiz. Nasıl düzeltereğiz? Tabii ki eğitimle, iyi örnekleri, rol modelleri ortaya koymak suretiyle. Demin de söyledik, tarımda da yine böyle başarılı insanlarımızı, örneklerimizi diğerlerine rol model olsunlar diye -Kayseri'deki başarılı organik tarım üretim yerlerinde olduğu gibi- bunları da yapıyoruz zaten. Zaman zaman biz kendi içimizde uygulamış olduğumuz eğitim programlarıyla bu tür başarılı kadınlarımızı, erkeklerimizi diğerlerine tanıtıyoruz, rol model olmaları bakımından da bu uygulamaları gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Bu anlamda, biz, tabii ki bundan sonraki çalışmalarımızda da gerek raporda bahsedilen gerekse yer almayan hususlarda da gerçekten kırsalın yaşanabilir ve oradaki refahın tabana yayılması noktasında vermiş olduğumuz desteklerin... Mesela, güçlü insanlar mı faydalıyor bu desteklerden yoksa gerçekten orta halli ya da daha alt gelir gruplarından insanlar mı faydalıyor? Bu bile tartışılabilir, irdelenebilir. O bağlamda, biz bunlara özen göstermeye çalışıyoruz ama şunu iddia edemeyiz: "Yüzde yüz çok başarılıyız, hepsini yapıyoruz, hiçbir kusurumuz yok." Asla böyle bir şey söyleyemeyiz. Tabii ki eksiklerimiz olacak. Her yapmış olduğumuz projede edinmiş olduğumuz deneyimlerden sonra görmüş olduğumuz eksiklerimizi bir sonraki projede bertaraf edecek düzenlemeleri yapacağız ve daha iyiye götürme çabası içerisinde olacağız bürokrat olarak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Muhammet Naci Bey...

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Efendim, çok teşekkür ederim.

Kırsaldaki kadının desteklenmesinin ekonomik avantajlarından ziyade -o da tabii büyük avantaj ama- sosyolojik ve psikolojik avantajları üzerinde de durmak isterim.

Ayrıca da bizim sigorta kapsamına alınmasını istememizin ana sebebi, bir Erzurum milletvekili olarak söyleyebilirim ki doğu ve güneydoğunun en büyük sorunu göç, bu göçü önlemek için de kadınların sigortalınması çok önemli. Her ne kadar dışarıdan bu bölgelerde kadınların sosyal hayattaki rolü çok zayıf gözüksün de aile içindeki söz hakları yüksektir ve bir kadın istemezse kimse o aileyi toprağından koparamaz. Bu yüzden, kadının aile içinde de sosyal hayatta da statüsünü bu sigorta yükseltecektir, hem de kendine güvenini artıracaktır ve işinden gücünden, toprağından da kopmak istemeyecektir. Bu göç konusuna da dikkat çekmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

Hülya Hanım...

HÜLYA NERGİS (Kayseri) – Canan Hanım da az önce değindiler, yerel yönetimlerin önemi mevzusu da çok önemli.

Şimdi, malum, biz Büyükşehir Belediye Yasası'yla il sınırlarını büyükşehir sınırlarına dâhil ettik ve bütün köylerimiz mahalle hâline geldi. Durum öyle olunca, belediyelerin de yerel yönetimlerin de bu anlamda ciddi sorumlulukları var yani bizim kurumlarımızı iyi işletebilmemiz lazım ve bu nimetlerden de iyi faydalanmamız lazım. Yani belediyelerimiz, kaymakamlıklarımız, ilçe belediyelerimiz, büyükşehir belediyelerimiz bütün bu kurumların aslında tabii özelde kadının güçlendirilmesi, genelde kırsal kesimin güçlendirilmesi konusunda ciddi çalışmalar yapmaları gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, köylerde, gittiğimiz köylerimizde benim müşahede ettiğim ben büyük sıkıntılardan bir tanesi, köye tekrar dönüp köyde işletme kurmak isteyen, mesela, hayvancılık yapmak isteyen, ahır yapmak isteyen veya köyde yerleşmek isteyenlerin önünde en büyük problem arsa temini. Köylerimizin maalesef etrafı komple mera, içeride zaten çok sıkışık bir yer var. Zaten meraya giremiyorsunuz, mera çok kıymetli, çok değerli, bizim Kayseri kırsal bir kesim ve meralar aslında bitki örtüsü de olmadığı hâlde çok önemseniyor ve devlet tarafından çok korunuyor, devletin kurumları da çok ciddi sahip çıkıyor, olması gereken bir şey bu ama arsa temini noktasında, nasıl şehirlerde bir planlama yapılıp da belli bölgeler imara açılıyorsa köylerin de genişlemesi ve köylülerin o köyden veya başka bir köyden gelecek olan köyde yatırım yapmak isteyenlere, orta veya küçük ölçekli işletme kurmak isteyenlere devletin hem ev yapma konusunda hem ahır yapma konusunda destek olması ve yardımcı olması gerekiyor. Bu konuda da tabii belediyelerin kırsal kesime yönelik imar çalışmalarını hızla tamamlaması ve bitirmesi gerekiyor. Arsa temini gerekiyor köylüye. En önemli, birinci, hayati konu o.

İkincisi, sayın bürokratımız, müdürümüz de ifade ettiler. Şimdi, tabii, köylerimizde ayrıca toplulaştırma mevzuu çok önemli. Çok ciddi anlamda tarlalarımız parçalanmış, bölünmüş, bu miras dolayısıyla çok küçülmüş. Tabii, buraları rantabl hâle getirip dünyayla yarışır şekilde tarım yapmanız çok zor. Toplulaştırmanın hızla devam etmesi ve toplulaştırma yaparken ortaya çıkan sıkıntı ve sorunların aşılması, bu hususta da ciddi mesafe kat edilmesi gerekiyor. Zaten bizim Hükümet programımızda da var; ciddi anlamda, toplulaştırma konusunda yapılan ciddi çalışmalar var, tarım reformu konusunda yapılan çalışmalar var.

Yani bunlar tabii Türkiye'nin genel yapısal sorunları. Daha konuşulabilecek çok şey var ama ben özellikle kurumlarımızın kırsala sahip çıkması konusunda ciddi bir yol haritası çizmeleri gerektiğinin çok hayati olduğunu düşünüyorum. Bakanlık nezdinde kırsal kalkınma kadın biriminin kurulması dedik. Bunun uzantısı, aynı şekilde, belediyelerde düşünülmeli ve bunlar ilçe düzeyine kadar da indirilmeli benim kanaatim. Böyle bir tavsiye kararı buradan, rapordan çıkar ise inşallah bu hususta da bakanlıklarımızla gerekli irtibat kurulacaktır diyorum.

BAŞKAN – Tabii, tabii. Yani siyasi iradenin aslında eylem planı buradan çıkacak. Yani kanun ve takipçisi olma noktasında bir çalışma yapacağız. Bu alt komisyonları özellikle çok önemsiyorum. Hakikaten buradan çıkacak noktalardaki kanunlaştırmaların, yönetmelik değişikliklerinin buradan takipçisi olalım. Yapılması gereken ufak tefek dokunuşlar da var.

Ben gündemi uzatmayayım, Jale Hanım'a da söz vereyim.

HÜLYA NERGİS (Kayseri) – Değerli Başkanım, burada bir noktayı...

BAŞKAN – Buyurun.

HÜLYA NERGİS (Kayseri) – Şimdi, aslında, belki de bu KEFEK'in konusu değildir ama açıldığı için söylemek gereği hissettim. Şimdi, belediyelerimizin kırsal kalkınma daire müdürlükleri ne iş yapar? Yani acaba gerçekten vatandaşın sorunlarına dokunuyorlar mı, çözüm üretiyorlar mı? Özellikle bu imar ve köylülere arsa temini noktasında nasıl bir çalışma ortaya koyuyorlar? Böyle bir düşünceleri var mı? Bu hususta bizim bilgi eksikliğimiz olduğu kanaatindeyim. Bakanlıkla da irtibat kurulabilir. Bu konuda biz bir bilgi alsak bize de çok ciddi faydası olacak. Çünkü arazide çok karşılaştığımız ve vatandaşın çok sıkıntı çektiği bir konu.

Ayrıca bir husus daha var. Bu, hazineden taşınmaz satın alımıyla alakalı... Bakın, hazine arazileri çok pahalı. Vatandaş gerçekten almak için başvurduğu zaman, köyde çok getirisi olmayan bir hazine arazisine talip olduğu zaman şehirde alabileceği daire fiyatından daha yüksek fiyatlar çıkıyor. Bu hususta da yani bakanlıklarla bir irtibat kurmak gerekiyor. Bu da çok ciddi sıkıntı.

Teşekkür ediyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ben bir cümle ekleyebilir miyim sizin cümlelerinize?

BAŞKAN – Buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şimdi, söylediğiniz çok kıymetli. Hani, ne yapacağız noktasında bir raporumuz var, çok güzel öneriler var. Bunun içinde yasal yönetmelikler var, mevzuat var. Bu mevzuat değişikliğini hazırlayabilir miyiz, daha somutlaştırabilir miyiz Komisyon olarak ve bunun takibini yapabilir miyiz, bunu sağlayabilir miyiz bu süreçte? Bunu da lütfen konuşalım. Yani bu yasaları -ne eksik var- mevzuat, yönetmelik, bunları biz hazırlayalım, ortak hazırlayalım, kanun tekliflerimizi hazırlayalım, ortaklaşalım, ilgili bakanlıklara sunalım ve takibini Komisyon olarak yapalım. Hani, bir ilk olur herhâlde ve çok anlamlı olur diye düşünüyorum. Bu emek o zaman daha görünür olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Altyapısını burada hazırlıyoruz. Yani hep birlikte, belli bir noktaya geldikten sonra sizin de görüş ve önerilerinize açacağız onları.

Haksızlık etmemek için Arzu Hanım, sizden sonra Jale Hanım’a söz vermek istiyorum.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Çok kısa benimki.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım. Şöyle ki: Kadın-erkek fırsat eşitliği, kadının güçlendirilmesi, toplumdaki manevi ve ekonomik konumunun güçlendirilmesi açısından Milliyetçi Hareket Partisi olarak da üzerinde uzun zamandan beri durduğumuz ve eminim ki hepimizin önemseyeceği, Anayasa’nın eşitlik ilkesine de uygun olarak erkeklerde askerlik borçlanması, kadınlarda SGK girişi öncesinde doğum borçlanması, en az bir doğuma borçlanma verilmesi konusunda kanun teklifimiz Komisyon Başkanım. O konuyla ilgili değerli üyelerimizden ve bakanlık yetkililerimizden artık bir adım atılması yönünde de somut bir geri dönüş alabilirsek çok seviniriz. Çünkü gerçekten SGK girişinden önce “Çocuğumu kendim büyüteyim, bir yaşa kadar gelsin...” Bu yine bizim örf, adet geleneklerimizle doğru orantılı. Toplum yapısının bir geri dönüşü olarak en azından SGK girişi sonradan yapılmış olsa da yapmış olduğu doğumlarla ilgili bir doğuma -askerlik süresi kadar düşüncecek olursak- kadınlara borçlanma hakkı verilmesi yönünde çalışmamızın değerlendirilmesini biz buradan...

BAŞKAN – Şu anda mevcut, 3 doğuma kadar var.

ARZU ERDEM (İstanbul) – 3 değil, SGK girişinden sonra. SGK girişi öncesi, erkeklerde askerlik borçlanması hakkı var, kadınlarda doğum borçlanması hakkı yok ki çoğu kadın çalışma hayatına aslında doğumlardan sonra başlıyor, öteliyor. Bunu da değerlendirirsek hep birlikte, çok sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Jale Hanım, buyurun lütfen.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum öncelikle söz hakkı tanıdığınız için.

Şimdi, tabii, önceki dönemde bu çalışmayı başlatan arkadaşlara özellikle teşekkür etmek istiyorum. Çok anlamlı bir çalışma. Emeği geçen tüm bürokrat arkadaşlara da teşekkür ediyorum.

Tabii, çok kapsamlı bir çalışma yapılmış. Aslında Candan Hanım’ın son anda söylediği noktadan başlayarak söz almak istemiştım özellikle. Tabii, bizim KEFEK olarak yani Komisyon olarak şöyle bir işlevimizin olmaması gerektiğini hep düşünüyorum, bunu başından beri dile getiriyorum: Biz akademisyen olarak burada yer almıyoruz. Tespit çalışmaları, araştırmalar çok değerli ama biz yasa koyucuyuz sonuçta vekiller olarak bunların yasalarda uygulanabilirliğini sağlamamız gerekiyor. En önemli nokta bu zaten.

Şimdi, burada, bu rapora geçmeden önce onu da belirtmek istiyorum. Filiz Hanım birazcık söz etti. Evet, önümüzde çok önemli bir fırsat var aslında, bütçe görüşmeleri gelecek ve hepimiz -bilmiyorum, diğer parti grupları da aynı şeyi yapacak mı- bizler farklı bakanlıkların bütçelerine de gireceğiz vekiller olarak ve orada özellikle KEFEK üyeleri olarak bakanlık bütçelerini de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme açısından, kadınların da erkekler kadar bütçeden yararlanmasını göz önünde bulundurarak çalışmalar yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Hatta mümkün olursa bakanlıkların bütçeleri Mecliste görüşülürken belki siyasi parti grupları olarak değil, KEFEK olarak bunlarda söz alıp konuşmaları gündeme getirebiliriz.

Rapor dışı bir saptama yapmak istedim ama bu raporla ilgili de tabii ki çok kapsamlı bir tespit yapılmış. Çözüm önerileri çok yeterli gibi görünmedi. Candan Hanım da söyledi. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak çözüm önerilerimizi vereceğiz.

Burada, tabii, sağlık alanında ben bir şeye değinmek istiyorum çünkü arkadaşlar farklı alanlara değindiler. Tabii, sağlıkta kadının bir birey olarak ele alınması ve sağlık hizmetlerine erişimi son derece önemli ama burada çok az bir sayfa, bir buçuk sayfa gibi, 144'üncü sayfada kadın sağlığıyla ilgili belli tespitler olduğunu gördüm ama... Burada anne-çocuk ölümlerinden çok az söz edilmiş ama aile planlaması, biliyorsunuz, son yıllarda son derece göz ardı edilen bir konu. Özellikle de kırsalda, aslında 80'li yıllarda çok fazla ön plana çıkarılan ve çok başarılı çalışmalar yapılan bir alandı aile planlaması. Kadının doğurganlığının da en büyük özgürlüklerinden biri olduğu, özellikle de kırsal alanda kadının aile planlanmasına ulaşamadığı, aile planlaması eğitimlerinin çok da faydalı olarak verilemediğini görüyoruz biz. Aile planlaması konusunda en ufak bir şey yer almamış. Öneriler kısmında da bakın, tespitlerde, 164'üncü sayfada çok kısa yer verilmiş. Ayrıca raporun sonunda da sanıyorum belli bakanlıklardan da görüşler istenmiş. Burada da Sağlık Bakanlığının -birkaç bakanlığın var- Kalkınma Bakanlığının önerilerini görüyoruz, arka sayfalarda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının önerileri var, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının önerileri var, bir de KOSGEB'in sanıyorum önerileri var. Ama burada Sağlık Bakanlığıyla ilgili hiçbir öneriye yer verilmemiş. Bilmiyorum, acaba görüş soruldu da mı gelmedi, yoksa yani görüş mü istenmedi; tabii, o konuda bilgi sahibi değiliz.

Bir de ben mutlaka bu raporda kadınların aile planlamasına ulaşma konusunda -kırsal kadının özellikle- mutlaka bir önerimiz olması gerektiğini de düşünüyorum. Hani Sağlık Bakanlığından da bu konuda yapılan çalışmaların tekrar istenmesi ve tespitlerin yapılması gerekliliğini düşünüyorum çünkü aile planlamasıyla ilgili hiçbir şey yer almıyor bu raporda. Üreme sağlığıyla ilgili de çok fazla bir şey yok, sadece ölüm oranları verilmiş o kadar. Tabii, sağlıkta diğer gelişmeler öyle...

Sanıyorum -Hülya Hanım'ın söylediklerine bir şey eklemek istiyorum- oradaki sıkıntı tabii şu: Altyapısı hazırlanmadan bu bütünşehir yasasına geçilmesi ve altyapısı hazırlanmadan köylerin mahalle hâline getirilmesi pek çok sorunu da beraberinde getirdi. İşte, bu arsa imar planları... Şimdi, zaten şehirlerde yerel yönetimler... Ben belediye kökenli olduğum için konuya çok vâkıfım, o nedenle, hani çok büyük kanayan yara bu mahallelerde, onu dile getirmek istedim. Şöyle: Baktığımız zaman aslında eskiden vatandaş hiç kimseden izin almadan gidiyordu, bir ev yapıyordu, şimdi belli tip projeler üretildi ama çok pahalı onların yapımı; işte zemin etütleri yapılması gerekiyor, altyapı hazırlanmadan bu oldu. Yerel yönetimler kendi şehir bölgelerinde imar planlarını, işte 1/5000'likleri, 1/25000'likleri hazırlamadığı için ve normalde de pek çok ilin hâlihazırları da yok, dolayısıyla çok büyük sıkıntı var. Onun için, mahalle hâline gelen köylerde bunu uygulamak şu anda çok zor. Aslında o yasal düzenlemeyi çok önceden yaparak bu yasayı getirmek gerekiyordu, bütünşehirler yasasını. Çok sıkıntılı durumlar yani köyde yaşayanlarda, şu anda mahalle hâline gelen kesimlerde çok fazla sıkıntı var bu konuda. Mutlaka o yasanın da düzenlenmesi gerekiyor çünkü büyükşehirlere, özellikle büyükşehir olanlara çok

büyük yük gelmiş durumda şu anda konuyla ilgili; arsa üretimi bunlardan biri, şu anda hâlen tarım arazisi olarak görülen topraklardan arsa üretimi çok farklı boyut. Dolayısıyla bu sıkıntıların da yasal olarak giderilmesi gerekir.

Teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

Tekrar arkadaşlara da teşekkür ediyorum emekleri için.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Komisyonumuza misafir olarak katılan Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Cumhuriyet Halk Partisi Bartın Milletvekiliyim. Anayasa Komisyonu üyesiyim normalde, kadın-erkek eşitliğiyle ilgili akademik çalışmalarım var, o yüzden de belki katkı olur diye bir katılmak istedim.

Yeni yasama yılının hepimize kolaylıklar getirmesini diliyorum.

Kuruluş aşamasında siyasetüstü, partilerüstü olma amacıyla kurulan ve bu şekilde vurgulanan bir komisyonun da bu amaç çerçevesinde çalışmalarını yürüteceğine eminim. Bunu da tekrar yeni Başkanımız vesilesiyle de vurgulamak istiyorum.

Bunun akabinde de -zaten az önce Canan Hanım da söyledi ama- ben raporun içeriğine ilişkin bir şey söylemeyeceğim. Genel olarak, alt komisyonların kurulmasına Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulduğu günden beri çok önem vermiş. Şu anda rakamını hatırlamıyorum ama 8-9 tane filan raporu var ve az önce de zaten Başkanımız da söyledi ancak dile getirildiği üzere bu raporların somut sonuçlarını ve bunun devamında da aslında Komisyonun etkinliğini biz göremiyoruz ya da hangi konularda gördük, bilemiyorum. Bu yeni dönemde, bu siyasetüstü amacı da birlikte öngörerek bu yönde çalışmalar yapılmasını, çalışmaların bu amaçla yürütülmesini ben öneriyorum. Alt komisyon çalışmalarının sonuçlarının takibi açısından da belki bazı yöntemler belirlenebilir Komisyonunda ve bu şekilde o somut sonuçlar izlenebilir diye düşünüyorum. Hatırladığım kadarıyla, Kanada’da böyle bir hüküm vardı; Kanada kadın-erkek fırsat eşitliği komisyonlarının yazdığı raporları kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilenler, bakanlıklara gönderilenler bakımından raporlara cevap verme zorunluluğu vardı o ülkede. Böyle bir şey öngörülebilir örneğin veya farklı şekilde yine yöntemler belirlenebilir. Sadece alt komisyon raporlarının sonuçlarını gözlemlemek üzere belki bir alt komisyon kurulabilir veya her siyasi partiden eşit şekilde arkadaşlar görevlendirilebilir, yasama uzmanları bu çalışmalarını yapıp bu milletvekili arkadaşlarımıza sunabilir. Biz Komisyon olarak kanun teklif etme yetkisine sahip değiliz belki ama belirlediğimiz konuları basının önüne siyasetüstü bir şekilde, partilerüstü bir şekilde getirerek somut sonuçlar elde edebiliriz diye düşünüyorum. “Biz bu şekilde somut tespitler yaptık, bu şekilde çözümlerimiz var.” diye basının önünde de daha fazla yer almamız gerektiğini düşünüyorum.

Ben yine KEFEK’in daha önce, basındaki görünümünü taradığımda, basında haberlerle, yaptığımız çalışmalarla çok fazla yer alıyoruz ancak “Şu şekilde tespitlerimiz var ve bu şekilde de bunlara çözüm önerilerimiz var.” diye çözümler görmüyorum. Yani bu yapılan önemli çalışmaların daha etkili bir şekilde ortaya konulabileceğine inanıyorum. O yüzden de “Bu Komisyon daha etkin ve etkili bir şekilde nasıl çalışabilir?” diye dilerseniz kapalı bir toplantı yapabilirsiniz diye düşünüyorum ve isterseniz ben de size orada özel bir sunum yapabilirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Aysu Hanım.

Şimdi, süreyi de etkin kullanmak açısından biz bu önerilerinizi yazılı almak istiyoruz, diğer partilerin önerilerini de yazılı olarak alırsak önümüzdeki tarihlerde belirlediğimiz bir komisyon toplantısında, bunları da ekleyerek görüşelim diyorum. Onun için bu önerileri de alalım, sizin de bir çalışmanız vardı, onu da biz alalım.

Diğer taraftan, açıkçası 2010 bütçesinde, ilk defa toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme çalışması bütçeye giriyor ama onun takibi... Mesela yeni gelen bütçeyle de alakalı olarak “Bir veri tabanının oluşturulması ve kadınlara yapılan desteklerin nasıl oluşması konusunda da bir kodlama sistemine geçebilir miyiz?”i bir araştırılım hem veri tabanları anlamında hem de bunu kolay olarak takip edebilelim. Nasıl? İşte, bir strateji anlamında vesaire konularında çalışma yapılıyor ama takibini yapamıyoruz, “Bakanlıklarda takibini yapamıyoruz.” noktasının belki çözümü olabilir. Her bakanlıkta da belli bir kod kullanılarak o desteğin veya o çalışmanın ne olduğunu... Ve her bakanlıkta belli bir çalışma teklifimiz olacak, onu da ileriki tarihlerde bir araya geldiğimizde konuşalım. Çünkü gündemimiz biraz sarkarak devam edecek gibi görünüyor ama buradan güzel çalışmalar çıkacağına inanıyorum.

Diğer taraftan, bir kadın muhtarın görevden alınması, kadın olduğu için değildir, mutlaka burada yapmış olduğu... İçişleri Bakanlığımızın yapmış olduğu çalışmalarda, herhangi bir terör örgütüyle ilişkilendirilerek yapılmıştır.

Bizim kendi ortak değerlerimizi ve ortak dilimizi kullanırken ötekileştirmeden, halkın yeri olan bir külliyeyi “saray” olarak nitelendirmeyi çok doğru bulmuyorum. Bu anlamda ben bir ekleme yapmak istedim.

ZEMZEM GÜLENDER AÇANAL (Şanlıurfa) – Görevden alma değil, üstüne üstlük, açığa alma.

BAŞKAN – Açığa alınabilir, belki orada bir araştırma vardır.

Şimdi onunla alakalı arada şey yapmayalım, ben de bütün görüşlere açığım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, ben bir hukukçuyum ve siz dediniz ki: “Terör örgütüyle ilişkili olarak...” Züleyha Hanım da hukukçu yani ortada bir yargılama yok.

BAŞKAN – Açığa alınma varsa bir araştırma vardır, netice verilecektir mutlaka.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Burası bir yargı mercisi değil, İçişleri Bakanı da yargı mercisi değil.

BAŞKAN – Ama kanunlarımız var, biliyorsunuz hukukçu olarak.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kanunlarımız var da nasıl işlediğini ve yargının nasıl olduğunu da biliyoruz, ben bunu tartışma konusu yapmak için açmadım ama gerçekten bu kadar, hemen yargıyla yaklaşmak da yol almayı çok kolaylaştırılmaz; onu da ifade edeyim.

BAŞKAN – Herkesin düşüncesine saygımız var. Biz de kendi düşüncemizi burada söylüyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Pek de öyle olmadı.

BAŞKAN – AK PARTİ iktidarı olarak kadınların her alanda var olması için çalışmalar yaptık biliyorsunuz, bu pozitif ayrımcılık ilkesi ve çalışmalar. Kadınlarımızın toplumun her alanda var olmasına çalışıyoruz, ekonomiden siyasete, sosyal yaşamdan kültürel yaşama her alanda kadınlarımız var olsun. Bizzat kadınlarımızla bir araya gelerek sorunlarını, ihtiyaçlarını anlamaya çalışıyoruz, geldiğimiz noktayı tespit etmeye çalışıyoruz. Hakikaten burada çok değerli katkılarınız oldu, farklı partilerden de kadın anlamında katkılar sunuldu ve bunu da ileriye taşımaya amaçlıyoruz.

Bu zamana kadar kadın çalışmalarıyla ilgili nelerin yapıldığını, nelerin eksik, nelerin yapılması gerektiğini görüşüyoruz toplantıda. Bizzat kadınlarımızla temas kurarak bugüne kadar en doğru sonuca varmayı hedefliyoruz. Diğer taraftan, idari yönleri inceleyerek çözüm üretmeye çalışıyoruz.

Kadınların istihdamını artırma noktasında geldiğimiz nokta çok güzel ama yeterli değil, son on dört yılda yüzde 34,5 seviyesine çıktı. Bunu yeterli görmüyoruz çünkü Türkiye'nin 2023 hedefleri var ve bunları kadınlar olmadan yapması, gerçekleştirmesi mümkün değil. Özellikle kadının istihdamda olmasını önceliyoruz.

Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmada kadının istihdamının önemli olduğunu ve katkısının önemli sonuçlar sağlayacağını düşündüğümüz için, kadının eğitimi ve istihdamı noktasında çalışmalar yapmak adına, Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Raporu'nu da önemsiyor ve yine, bu amaçla raporu bir kanun teklifi hâline getirmeyi hedefliyoruz.

Ayrıca, eğitimle de alakalı bir alt komisyon oluşturalım demiştik. Kadınlarla alakalı, başta kız çocukları olmak üzere, gençlerin bilim, teknoloji, matematik ve mühendisliğe yönlendirilmesi açısından, yine, sizlerin dikkate aldığımız, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un İstanbul Sözleşmesi bağlamında analizi çünkü o kanun ortaya çıkarılırken İstanbul Sözleşmesi imzalanmamıştı, o anlamda da bir çalışmanın yapılması gerekliliği ortaya çıkıyor. Analizi ve uygulamasında ortaya çıkan sorunlar konusunda da bir alt komisyon kurmayı teklif ediyorum.

Önümüzdeki hafta, Komisyonumuzda, bu kırsal kalkınmayla alakalı raporu tekrar eklemelerle birlikte görüşüp inşallah kabul ederiz. Ondan sonra kanun maddeleri üzerinde de görüşürüz ve hukukçular olarak da burada hepimiz katkı sağlayacağımıza inanıyorum. Ondan sonra da alt komisyonlarımızı oluştururuz. Yerel yönetimler dolayısıyla herkes kendi iline gidecektir muhtemelen, ona göre de bir toplantı takvimini aksatmadan oluştururuz diye inanıyorum.

Katılımınızı çok önemsedim.

Çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun, var olun.

Önerilerinizi yarına kadar oluşturup KEFEK'e gönderebilerseniz çok memnun olurum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.22

